

המנהל הפדגוגי
משרד החינוך

הוועדה לבתי ספר ייחודיים ומרחבי חינוך

יוצאים לדרך חדשה

לצוותי המחוזות

מנהלים, מפקחים ומנהלי בתי הספר

הוועדה לבתי ספר ייחודיים, על אזורים ומרחבי חינוך היא מנגנון שבאמצעותו מבקש משרד החינוך לחזק ולגוון את המערכת הציבורית לטובת הכלל, תוך כדי שמירה על לכידות מערכת החינוך על כל גווניה וצרכיה. עד כה עסקה בכך ועדה ארצית וכל התהליך נוהל על ידי המטה. כעת, בעקבות הפניות הרבות, אנו מבקשים להעביר את שלב המיון הראשון של בתי ספר הפונים לקבל הכרה כייחודיים, מרמת המטה אל רמת המחוז. זאת נעשה מטעמי יעילות והתמקצעות, שכן המחוז מכיר את בתי הספר מקרוב, מרגיש את השטח על כל היבטיו, ונמצא בקשר רציף עם המנהלים, עם הרשויות ועם הקהילה.

אני שמח לבשר שמשרד החינוך מכיר בייחודיות המודל הפדגוגי של בתי ספר אנתרופוסופיים ודמוקרטיים על ידי משרד החינוך ומאשר את הסדרתם הקבוצתית כפי שמעוגן במסמך המצורף בנספחים. זהו צעד חשוב נוסף שנעשה כדי לחזק את החינוך הציבורי ולגוון את המענים המוצעים לכלל אוכלוסיית התלמידים בישראל, תוך שמירה על שוויון הזדמנויות וצמצום פערים. צעד זה נעשה יד ביד עם רשויות השלטון המקומי. זהו נושא רלוונטי לכל הרשויות שבהן בתי ספר מהקבוצות הללו בהווה, ולרשויות שאולי יתבקשו להקים ו/או ירצו ליזום מסגרות כאלה בעתיד. במסמך תוכלו למצוא את עיקרי המודל הפדגוגי הייחודי ואת נוהלי המשרד המתייחסים לבתי הספר של כל קבוצה.

המנהל הפדגוגי מחולל מציאות חדשה המכוונת לשוויון מרבי בהזדמנויות בחירה ויזמות, מציאות שבה שותפים מטה ומחוזות כאחד.

בברכה,

אריאל לוי

יו"ר הוועדה, סמנכ"ל בכיר

ומנהל המנהל הפדגוגי

מנהלים, מפקחים ומנהלי בתי ספר

חוברת זו נכתבה בשבילכם. היא מנגישה את המידע הנוגע לקבלת הכרה בייחודיות, בשקיפות מרבית. ההכרה בבתי ספר ייחודיים כוללת גם מהלכי הסדרה בתחומים של תשלומי הורים, תהליכי קבלה ואזורי רישום. הנהלים ושלבי הפעולה המפורטים בחוברת זו גובשו באופן מקצועי בתהליך יסודי, מעמיק ומהודק והם פרי של עבודה אינטנסיבית של ניסוי, טעייה, תהייה ותיקון. מתוך השאיפה לזרז ולשכלל את מנגנון ההכרה פותחו מחוונים ייעודיים ופותח כלי מתקשב, לייעול עבודת המעקב והאכיפה המערכתית, כפי שמוצג בחוברת זו.

את עבודת הוועדה מלווה צוות מקצועי של אגף מו"פ ניסויים ויזמות במנהל הפדגוגי. הצוות המקצועי עומד לרשותכם בבניית התהליך המחוזי ומלווה את בתי הספר שעברו את השלב המחוזי בהגשת הבקשה לוועדה לבתי ספר ייחודיים על אזורים ומרחבי חינוך. אנו רואים בכם שותפים לדרך ומברכים על הדרך החדשה שאליה יצאנו יחד.

מירב זרביב

מנהלת אגף מו"פ

ניסויים ויזמות

צידה לדרך על קצה המזלג

ועדה ממשלתית במינוי המנכ"לית שמטרתה חיזוק החינוך הציבורי. הוועדה הוקמה כדי לתת מענה לבקשת הורים לפתוח אזורי רישום והקמת בתי ספר ייחודיים, על ידי קהילות הורים ומורים המחפשים מענה חינוכי מגוון.

ייחודיות בית ספרית היא דרך חיים ותפיסת עולם, המאפשרת חינוך מגוון ואיכותי, ומשמשת אמצעי להשבחת החינוך הציבורי.

אישור ייחודיות פדגוגית, אישור לפתיחת אזורי רישום ברשות ובין רשויות ואישור לגביית תל"ן מוגבר וניצולו על פי הייחודיות המאושרת.

הוועדה מתכנסת פעם בחודש לאורך השנה. בין החודשים ספטמבר- דצמבר הוועדה דנה בבקשות של בתי הספר היסודיים, מינואר עד מרץ היא דנה בבתי הספר העל יסודיים ומאפריל עד יוני היא מתכנסת לדון ברשויות בתכנית "מרחבי חינוך".

הוועדה ממונה ע"י מנכ"לית משרד החינוך מדי שנה.

הצוות המקצועי של הוועדה מגיע לסיורים בבתי הספר המבקשים לקבל הכרה כבתי ספר ייחודיים. מטרת הסיורים היא: היכרות אישית עם צוות בית הספר והייחודיות הבית ספרית ודין מקדים למיקוד ומיטוב הצגת הייחודיות בפני הוועדה.

הצוות המקצועי באגף מו"פ ניסויים ויוזמות, שמלווה את בתי הספר ומכין את דיוני הוועדה.

**ועדת
הייחודיים**

**ייחודיות
בית ספרית**

**סמכויות
הוועדה**

**התכנסות
הוועדה**

חברי הוועדה

סיורי הוועדה

מטה הוועדה

ליצירת קשר:

מייל	טלפון	הצוות המקצועי של הוועדה
meiravza@education.gov.il	025603804	מירב זרביב - מנהלת הוועדה
talsh@education.gov.il	052-3266004	טל שריר - מובילת תחום בתי ספר ייחודיים על אזוריים
edithkimchi@gmail.com	050-5288726	ד"ר עידית קמחי - יועצת הוועדה
rivkawi2@education.gov.il	025603804	רבקי ווייס - רכזת אדמיניסטרטיבית

תהליך לאישור בית הספר כייחודי

אבחון פדגוגי ראשוני

בירור עקרוני של הייחודיות או של פוטנציאל הייחודיות הבית ספרית, תוך כדי שיח פדגוגי בין מנהל בית הספר לצוותו ובין מפקח בית הספר לצוות המוביל. כלי עזר באבחון זה הוא מחוון הייחודיות המובא בהמשך.

בקשת להסדרת מנגנון הרישום

אם בית הספר מבקש להפוך לעל-אזורי, עליו להסדיר את מנגנון הרישום מול הרשות.

בקשה להסדרת תשלומי הורים

אם בית הספר מבקש לגבות תל"ן ייחודי עליו להגיש בקשה ולקבל את אישור רפרנט תשלומי ההורים המחוזי שבקשת בית הספר עומדת לכל היותר בגובה תשלומי הורים המירבי המצוין בחוזרי מנכ"ל.

דין במחוז

דין עקרוני בייחודיות בית הספר בהיבט מחוז, יישובי ובין יישובי לצורך אישור המשך הטיפול בוועדה.

דין בוועדה

דין בוועדה לבתי ספר ייחודיים על אזורים למתן הכרה לבית הספר כייחודי על אזורי למשך חמש שנים.

ולהתנהלות הדיגיטלית...

קישור להעלאת טפסים בדף הוועדה באתר אגף מו"פ ניסויים ויוזמות: goo.gl/BmfHF1

שלב ראשון: הגשת בקשה ואבחון פדגוגי

1. מנהל בית הספר המבקש לפתוח בתהליך אישור הכרתו כייחודי מגיש בקשה בדף הוועדה.
2. מנהל בית הספר והמפקח מקבלים דוא"ל המאשר סיום שלב הגשת הבקשה. המפקח מאשר את הבקשה בקישור שבדוא"ל זה.

3. המנהל והמפקח ממלאים את המחוון לבירור ייחודיות בית ספרית (נספח 1 במסמך זה) ומעלים אותו לאתר המנהל ממלא את מסמך הבקשה (נספח 4) ומעלה גם אותו לאתר הטפסים נמצאים בדף הוועדה.

שלב שני: בקשה להסדרת של מנגנון הרישום

1. מיועד למוסדות המעוניינים לקבל תלמידים מחוץ לאזור הרישום. מנהל בית הספר ממלא את נספח 2 מעלה אותו לאתר יחד עם מסמכים שעל הרשות המקומית לספק. הטופס נמצא בדף הוועדה. שלב שלישי: למוסדות המעוניינים לקבל תלמידים מחוץ לאזור הרישום,

שלב שלישי: תשלומי הורים

1. מיועד למוסדות בהם המודל הפדגוגי הייחודי דורש גביית תל"ן ייחודי. מנהל בית הספר מגיש את המסמכים הנדרשים לתשלומי הורים (כמפורט בנספח 3) לרפרנט תשלומי הורים במחוז. הרפרנט מעביר חוות דעת למנהל בית הספר. המנהל מעלה את נספח 3 בדף הוועדה. בסיום התהליך: מנהל בית הספר והמפקח מקבלים דוא"ל המאשר את סיום השלב השלישי

שלב רביעי: דין במחוז

1. המפקחת יכולה לעקוב אחרי סטטוס הבקשות ברמת המחוז באתר הפנימי של משרד החינוך בקישור goo.gl/WjaQbA
2. על מפקחת המחוז לאשר את המשך הטיפול בבקשות בתי הספר בדיון מחוזי. בקשות שעברו את הדיון המחוזי ישובצו לדיון בוועדה לבתי ספר ייחודיים על איזוריים.

שלב חמישי: דין בוועדה

1. דיון הוועדה בבקשות בתי ספר יסודיים יתקיים בין החודשים ספטמבר עד ינואר. הדיון בבקשות בתי ספר על יסודיים יתקיים בין החודשים ינואר עד מרץ.

תוכן העניינים

3	לצוותי המחוזות.....
8	מבוא.....
9	תפקידי הוועדה לבתי ספר ייחודיים על אזורים ואזורי בחירה מבוקרת.....
10	עקרונות ארגוניים מנחים בתהליך.....
11	פירוט התהליך:.....
14	[נספח 1] מחוון לברור הייחודיות.....
17	[נספח 2] הסדרת הרישום: תהליך הרישום כבית ספר על אזורי.....
19	[נספח 3] בקשת בית ספר להכרה כייחודי- הצגת תשלומי הורים.....
25	[נספח 4] בקשה להכרה בייחודיות מוסד חינוכי.....
28	[נספח 5] טופס מלווה לדיון מפקחת המחוז בוועדה.....
30	[נספח 6] משובים.....
31	[נספח 7] וועדת הייחודיים.....
40	[נספח 8] חוזר מנכ"ל: תשלומי הורים לוועדת חריגים.....
	[נספח 9] הסדרה פדגוגית קבוצתית להכרה בבתי-ספר
55	מחינוך וולדורף ומהחינוך הדמוקרטי כייחודיים.....

הוועדה

ועדת בתי ספר ייחודיים ומרחבי חינוך הוקמה בתשס"ג כוועדת יישום לדוח וינשטיין. הוועדה הוקמה על מנת לשפר את היערכות משרד החינוך עם שלוש מגמות צומחות: האחת, הורים רבים מנסים להפנות ילדיהם לבתי ספר שאינם באזור הרישום הרשמי שלהם. השנייה, מגיעות פניות רבות לפתיחת מוסדות חינוך ייחודיים, במסגרת החינוך הרשמי והמוכר שאינו רשמי, והשלישית כמענה לרצונות ולצורכי קהילות וקבוצות הורים. הוועדה מטפלת גם בפיתוח של תכנית "פתיחת מרחבי חינוך" ברשויות מקומיות. הטיפול בנושאים אלה נובע מדיונים ומחילוקי דעות בין אנשי חינוך, קבוצות הורים, מנהיגות מערכת החינוך, חוקרים ואנשי ציבור המחלוקות אף הגיעו בשנים האחרונות לידי מאבקים משפטיים על הזכות, הצורך והכדאיות שבהקמת בתי ספר ייחודיים. הסוגיות המרכזיות שעמדו בבסיס הדיונים הן: זכות ההורים לבחור בבית הספר לילדיהם, ההזדמנות לשיפור החינוך והסכנה שבבידול ופיצול בחברה.

ייחודיות בית ספרית

ייחודיות בית ספרית היא דרך חיים ותפיסת עולם. הייחודיות היא אמצעי ולא מטרה; אמצעי להשבחה ולטיוב של החינוך הציבורי בארץ, ליצור ולאפשר בחירה של תלמידים בין מגוון מוסדות חינוך, מנוף לשיפור הישגי בית הספר, כלי לחיבור הצוות החינוכי לחזון משותף ודרך ליצירת קשר ומעורבות עם ההורים ועם הקהילה. הייחודיות היא דרך שבה מנהל וצוותו מדגישים ומרכזים מאמץ בדרך חינוכית, ערכית ופדגוגית, שתואמת את רצונם בהלימה לצורכי היישוב, ההורים, התלמידים והקהילה. היא מעצימה את האוטונומיה הבית ספרית באופן מיטבי. בבית ספר ייחודי שיטת העבודה היא מערכתית ומקיפה והאתגר הוא מתמשך מטבע פיתוחו של המודל הפדגוגי.

תפקידי הוועדה לבתי ספר ייחודיים על אזוריים ואזורי בחירה מבוקרת

הידעת?

- הפעלת ייחודיות בית ספרית באופן מערכתי ומלא דורשת לעתים קרובות אמצעים וכישורים שדרשים להם משאבים מיוחדים, כגון: התאמת תהליכי למידה והוראה, ארגון הזמן, ארגון הסביבה הלימודית, תהליכי פיתוח מקצועי של המורים, דרכים לקליטת תלמידים, מעורבות הורים וקהילה ועוד.
- מוסדות חינוך ייחודיים פועלים בתוך המרחב החינוכי שברשות המקומית, הפועלת כממונה וכמובילה של הקהילה. הרשות היא רשם החינוך על פי חוק ובעלת עניין בכמה נושאים: התאמת הייחודיות בבתי הספר לצרכי היישוב, דרכי פעולה המאפשרות לכלל הציבור גישה למגוון מודלים חינוכיים (ולא רק לקבוצות עניין).
- חיזוק החינוך הציבורי באמצעות עבודת הוועדה, נוגע בממשק החשוב שבין פעילות מוסד חינוך למטה המשרד והמחוזות. ממשק זה הוא בבחינת שותפות שבה השותפים שואפים לסנכרון והתאמה, סביב ערך ההכרה בשונה ובשונות, ומובילים מדיניות הנותנת מענה לאוכלוסייה מגוונת.

מוסדות חינוך ייחודיים על-אזוריים

בחינה ואישור הבקשות להקמה של מוסדות חינוך ייחודיים אזוריים, על-אזוריים וארציים, על פי תבחינים שנקבעו ב"דוח וינשטיין" וחוזר המנכ"ל 3.1-40.

בניית נוהל אחיד לאישור מוסדות חינוך ייחודיים אזוריים, על-אזוריים וארציים במערכת החינוך.

מרחבי חינוך

בחינת הבקשות להקמה ולהפעלה של מרחבי חינוך, סיוע בתכנון, ביישום, ובהטמעת הנושא של מרחבי חינוך. הקמה והפעלה של המנגנון לבחירה מבוקרת של הורים בין בתי ספר במרחב החינוכי.

מיפוי

מיפוי כלל המוסדות הייחודיים האזוריים, העל-אזוריים, הארציים ומרחבי החינוך במערכת החינוך בתיאום עם הגורמים המקצועיים במשרד החינוך.

מעקב ותיעוד תהליכי עבודה

מידע לשר החינוך ולמנכ"ל על תהליכי אישור המוסדות, התבחינים שנקבעו וכל נושא קשור שיש לו השלכות חינוכיות וציבוריות מערכתיות.

עקרונות ארגוניים מנחים בתהליך

פישוט תהליך ההכרה בייחודיות בית ספרית ויצירת "חווית לקוח" חיובית יותר - מעצם ההבחנה בין פעולות שחייבות להתקיים ברמת המחוז עוד לפני הגשת הבקשה לוועדת הייחודיים.

הפעלת מנגנוני בירור וערעור של מוסד חינוך ישירות מול גורמי המטה, ובתנאי שנעשו הליכים מחייבים ומקדימים ברמת המחוז, על בסיס התהליך שבנוהל זה.

ליניאריות של התהליך - התהליך מחייב ניהול השלבים בסדר ליניארי, כך שהשלמה מלאה ותקינה של כל שלב ואישורו על ידי הסמכות הארגונית המתאימה, הם תנאי הכרחי להמשך לשלב הבא. עיקרון זה נועד כדי להקל את זרימת התהליך והשלמתו מבלי לייצר "פעולות חוזרות" בשל חסרים או בשל אי תקינות שקשורה בשלב קודם.

- **ייחודיות בית ספרית היא תפיסה פדגוגית** שהמשרד (מטה/מחוז) שואף לקדמה כתפיסה המחוברת למטרה אסטרטגית של המשרד - "חיזוק החינוך הציבורי" (מטרה מס' 3). היא מאפשרת לבתי ספר לתת מענה ייחודי לתפיסות פדגוגיות בית ספריות ולהתאימן לצורכי הקהילה.
- **בחירה** - לאפשר לתלמידים ולהוריהם לבחור בין מוסדות חינוך, במתאים להם, תוך שמירה על איזון בין מוסדות חינוך, שוויון הזדמנויות ואינטגרציה.
- **ראיית התהליך כ"שלם"** ברמת התפיסה (בירור פדגוגי ורגולטיבי) וברמת המנגנונים (חיבור משמעותי יותר בין הוועדות).
- **חיזוק מרכזיותו של המחוז** כגורם אחראי על יישום מדיניות המשרד והיעדים המחוזיים, ויכולתו לקבל מענים ייחודיים לבתי הספר שבתחומו, המחייבים החלטת המטה לאפשר "חריגה אפשרית" מהמדיניות.
- **העשרת "ארגז הכלים הפדגוגי/ניהולי"** עבור "השדרה הניהולית המחוזית" (מנהל מחוז /מפקח מחוז/מפקח בית ספרי /מנהל בית ספר), כדי לאפשר ייחודיות בית ספרית במרחב הפועל על בסיס כללים והנחיות מחייבות.

פירוט התהליך:

בירור עקרוני של הייחודיות/פוטנציאל הייחודיות הבית ספרית

תהליך פיתוח בית ספרי כבית ספר ייחודי הוא תהליך ארוך שלו שלבים רבים. בשלב הראשון נעשה אבחון פנימי וחיצוני של בית הספר. בתהליך מודגשים חוזקות בית הספר, חזון הצוות החינוכי והערכים המובילים את בית הספר ומאובחנים הצרכים הפדגוגיים של קהילת בית הספר ושל היישוב כולו. בסיום התהליך מוגדר ציר פדגוגי בית ספרי וסביבו מתבטאת כל העשייה הבית ספרית: תהליכי ההוראה והלמידה, הסביבה הלימודית, הקשר עם ההורים והקהילה, שיטות ההערכה, הפיתוח המקצועי של הצוותים ועוד. בהמשך התהליך מתבצעת התנסות במוקדים שונים של בית הספר עד להחלת הייחודיות על בית הספר כולו.

[< עוד על התהליך - עיין ב"תדריך לפיתוח ייחודיות בית ספרית" - אגף מו"פ, ניסויים ויוזמות.](#)

על מנת לסייע בידי מנהל המוסד החינוכי, הצוות והפיקוח, פיתח צוות אגף מו"פ במנהל הפדגוגי כלי לאבחון התכנות של מודל פדגוגי ייחודי בית ספרי. כלי זה מאפשר לבעלי העניין לבצע אבחון פנימי בבית הספר ולהצביע האם בית הספר בשל מספיק פדגוגית לגשת לאישור הוועדה. בשלב הראשון על מנהל בית הספר לבצע את האבחון יחד עם צוותו. אם התוצאות מצביעות על כך שניתן להמשיך בתהליך, פונים למפקח בית הספר לדיון ושיח על התחלת התהליך במנגנוני משרד החינוך.

[< למחונן ייחודיות בית ספרית - ראה נספח 1](#)

הסדרה

בירור והסדרה של תנאים מחייבים לניהול בית ספר בכלל ובית ספר ייחודי בפרט ("הסדרה").

תהליך ההסדרה של בית ספר ייחודי חיוני מאוד מהסיבות האלה:

- בסיום התהליך יש הכרה של מטה המשרד בפדגוגיה הייחודית של בית הספר
- בסיום התהליך בית הספר מגובה במטה המשרד בתהליכים לקליטת תלמידים מחוץ לאזורי הרישום (להסדרת התהליך עבור לנספח מס' 2).
- בסיום התהליך בית הספר מקבל אישור לגביית תשלומי הורים מוגדלים, במידת הצורך, לתמיכה בפעילות הפדגוגית על פי חוק (להסדרת התהליך עבור לנספח מס' 3).
- בשנים הבאות תתבצע אכיפה מול מוסדות הגובים תשלומי הורים שלא על פי חוק וכל מי שלא יסדיר זאת יינקטו נגדו הליכים משמעתיים עד שלילת רישונו.

דיון מחוזי

לתהליך הפדגוגי במחוז תפקיד חשוב. המחוז מכיר את ההקשר המקומי של בית הספר ויודע לסמן נקודות לדיון שלא תמיד מוצגות בפני הוועדה. על המחוז לסמן גם סוגיות שלא ניתן להסדיר במסגרת הרגולציה הנוכחית. אם המחוז מזהה כי לבית הספר יש ייחודיות מובחנת, תשלומי ההורים מוסדרים, ומחונן הנגשת המידע מוסדר, המחוז מאשר הגשת בית הספר לוועדה הארצית.

לו"ז תהליך

עד מאי - אישור מחוזי של בתי הספר היסודיים לדיון בוועדה
בשנה העוקבת

עד יולי - אישור מחוזי של בתי הספר היסודיים לדיון בוועדה
בשנה העוקבת

הבקשה לייחודיות פדגוגית לוועדה

הבקשה לייחודיות הפדגוגית נועדה לברר את מהות הייחודיות ואת האופן והאיכות של יישומה במוסד החינוכי. המחוז מגיש את הפנייה בתיאום עם בית הספר לאחר שבית הספר קיבל את אישור המחוז בכל הקשור לנושאי ההסדרה. הבקשה לייחודיות תואמת היבטים שאותם נדרש בית הספר להבהיר במחווון ייחודיות, תוך קשר לפרקטיקה יישומית מערכתית. בית הספר נדרש להבהיר את מערכתיות יישום הייחודיות בתחומי הדעת, בפעילות החברתית, בסביבות הלמידה, בהכשרות המקצועיות ובקשר עם הקהילה.

[נספחים]

1. מחוון לבדיקת היתכנות מודל פדגוגי ייחודי בית ספרי
2. מחוון הסדרת רישום ברשות
3. הסדרת תשלומי הורים
4. מסמך להגשת בקשה להכרה בבית הספר כייחודי
5. טופס מלווה דיון לוועדה המחוזית
6. משוב למנהל בית הספר ולמפקח המחוז
7. חוזר מנכ"ל: וועדת הייחודיים
8. חוזר מנכ"ל: תשלומי הורים לוועדת חריגים
9. מסמך הסדרה פדגוגית לבתי הספר וולדורף ולבתי הספר הדמוקרטיים

[נספח 1] מחוון לברור הייחודיות

הטבלה להלן מציגה היגדים שמאפשרים לברר את הייחודיות של ביה"ס - בדיקת פוטנציאל הייחודיות. על מפקח בית הספר למלא הערכה זו לאחר שיח מעמיק בינו לבין הצוות המוביל של בית הספר ונציגות ההורים.

המחווון נועד לאפשר ברור ראשוני אך מעמיק של מאפיינים ייחודיים בבית הספר. בעזרתו, המנהל והמפקח של בית הספר יכולים לבדוק היכן נמצא בית הספר בתהליך פיתוח הייחודיות, ומה על בית הספר לשפר ולקדם עד ליצירת "מודל פדגוגי ייחודי".

ציון משוקלל	ציון (5-1)	משקל כולל 55%	מודל פדגוגי בית ספרי ייחודי
			פיתוח מודל פדגוגי ייחודי
		10%	המודל הפדגוגי הייחודי פועל בבית הספר יותר מ-5 שנים
		5%	מטרות המודל הוגדרו ברמת דמות הבוגר הרצוי
		5%	הנחות היסוד של המודל הוגדרו ומנוסחות באופן קוהרנטי, ברור ובהיר
		5%	קיימות פרקטיקות הוראה בהלימה למטרות המודל
		10%	המודל הפדגוגי הייחודי בולט באופן מובהק ביחס לסביבתו
			יישום והטמעת המודל
		15%	המודל הפדגוגי הייחודי מוטמע בפדגוגיה הבית ספרית
		10%	המודל הפדגוגי הייחודי מוטמע במבנה הארגוני הבית ספרי
		10%	המודל הפדגוגי הייחודי מוטמע בתרבות בית הספר
			יישום בתכנית החברתית והערכית של ביה"ס
		10%	המודל מוטמע בתכנית החברתית והערכית של בית הספר
			סביבות למידה
		10%	המודל הפדגוגי הייחודי מוטמע בתשתיות בית הספר
		10%	המודל הפדגוגי הייחודי מוטמע בסביבות הלמידה של בית הספר
		100%	סה"כ: את כל שורות הסה"כ עם רקע כתום בהיר

מבנה ומנגנונים ארגוניים			
ציון משוקלל	ציון (5-1)	משקל כולל 25%	
		30%	מחקר פעולה יש צוות שעוסק בפיתוח והעמקת המודל הפדגוגי הייחודי ופועל באופן קבוע
		20%	מעורבות ושותפות יש מנגנונים ארגוניים התומכים במעורבות צוות חדר המורים באופן קבוע ומתמשך בקידום המודל הפדגוגי הייחודי
		20%	הנגשת מידע בית הספר פועל להנגשת מידע לכל הקהלים הרלוונטיים. זאת בתיאום עם הרשות, במירב הערוצים הרלוונטיים והדרכים הנדרשות, כמו: אתר הרשות, תרגום לשפות זרות, אתר ב"ס, חומרים מודפסים.
		20%	משאבים בית הספר עושה שימוש מושכל במשאביו לצורך יישום המודל הפדגוגי בהתאם לנוהלי משרד החינוך
		10%	למידת עמיתים ביה"ס מפעיל מנגנונים מובנים להעברת הידע הנצבר בין חברי הצוות
		100%	סה"כ

פיתוח מקצועי ואישי			
ציון משוקלל	ציון (5-1)	משקל כולל 10%	
		40%	פיתוח מקצועי סגל המורים משתתף בהכשרות והשתלמויות בנושאים הקשורים בפיתוח והערכת המודל הפדגוגי הייחודי
		20%	למידה והשראה צוות בית הספר לומד מבתי ספר אחרים, מכיר מומחים, נחשף לחומרים, מחקרים וכד' בתחום המודל הפדגוגי הייחודי
		40%	יזמות מורים, הורים ותלמידים מקדמים רעיונות ופיתוחים בתחום המודל הפדגוגי הייחודי
		100%	סה"כ

קהילתיות			
ציון משוקלל	ציון (5-1)	משקל כולל 10%	
		50%	מעורבות הורים במודל הפדגוגי הייחודי יש מנגנונים לשיתוף הורים, ניתן מרחב ליזמות שלהם ונעשות פעילויות בהתאם.
		50%	ממשקים המודל הפדגוגי הייחודי כולל שיתוף פעולה עם גורמים/מוסדות/אתרים קהילתיים
		100%	סה"כ

סה"כ ציון ביה"ס		
55%	מודל פדגוגי בית ספרי ייחודי	
25%	מבנה ארגוני ומקצועיות	
10%	פיתוח מקצועיות הצוות	
10%	קהילתיות	
100%	סה"כ:	

שקלול מרכיבי הייחודיות- טבלת הערכה מסכמת

לנוכח הציון שהתקבל, היכן תמקמו את ביה"ס?

1	2	3	4	5
אין מודל חינוכי ייחודי	המודל החינוכי נמצא בשלב של גיבוש והתהוות	יש מודל חינוכי ייחודי אך הוא אינו מבוסס	יש מודל חינוכי ייחודי מבוסס ומוטמע אך יש חוסר מהותי באחד או יותר מהסעיפים	המודל החינוכי הייחודי מובהק, מבוסס ומוטמע מערכתית, בולט באופן ברור ביחסלסביבה/מדינה

הישגים על פי מבחני המיצ"ב		ממוצע בית ספרי
50%	ההישגים הלימודיים של בית הספר במבחני המיצ"ב עומדים בממוצע הארצי בהשוואה לאשכול שאליו משתייך בית הספר	
50%	האקלים הבית ספרי של בית הספר במבחני המיצ"ב עומד בממוצע הארצי בהשוואה לאשכול שאליו משתייך בית הספר	
100%	סה"כ:	

הארות והבהרות נוספות (טקסט חופשי)

חתימת המפקח/ת _____

[נספח 2] הסדרת הרישום: תהליך הרישום כבית ספר על אזורי

	שם היישוב/רשות במקרה של מועצה אזורית נא לציין את שם המועצה ואת שם היישוב
	שם ראש הרשות
	שם מנהל/ת אגף חינוך
	כתובת הדוא"ל של מנהל אגף החינוך
	טל' נייד של מנהל מחלקת החינוך

נושא	פרוט	תשובת הרשות
סוג הבקשה -מקומי/בין רשותי/ארצי?	<ul style="list-style-type: none"> על אזורי מקומי - הרישום בתוך הרשות על אזורי בין רשותי - הרישום בין הרשויות שהסכימו לכך על אזורי ארצי - הרישום מתאפשר לתלמידים מכל הארץ 	
משמעות הפיכת בית ספר לעל אזורי	<p>מהי משמעות הפיכתו של בית הספר לעל אזורי מבחינת שאר בתי הספר (חלק ממרחב חינוכי, החלשת/חיזוק בתי ספר אחרים, דילול אוכלוסיות, תקנים, כיתות-בינו...)?</p>	
מנגנון הרישום	<p>1. כיצד ייערך הרישום לבית הספר? <ul style="list-style-type: none"> מיקום הרישום (בית ספר/רשות אחר) דמי רישום (יש/אין) שאלונים (מיוחדים לבית ספר או כמו לכל בתי הספר האחרים) כיצד נקבע מס' התלמידים בבית הספר (מס' כיתות בבית הספר/איזון בין בתי הספר ביישוב/אחר) האם בית הספר מתאים לאוכלוסייה מסוימת של תלמידים (אנא פרטו אם נערכים ריאיונות, תצפיות, ימים פתוחים להורים וכו') במקרה של עודף רישום לבית הספר - כיצד תנהגו? אם נערכת הגרלה -אנא פרטו את ההליך </p>	
תהליך הנגשה של תהליך הרישום	<p>האם התהליך יהיה שקוף לציבור? כיצד? כיצד תוודאו שהאוכלוסייה המוחלשת תגיע לרישום?</p>	
אמצעי הנגשת מידע:	<p>מהם אמצעי הנגשת המידע שיבוצעו על מנת שמגוון אוכלוסיות יכירו את בית הספר (אתר בית ספר/רשות/ימים פתוחים/שילוט/עלונים/חוברת רישום)</p>	

נושא	פרוט	תשובת הרשות
אוכלוסיות מוחלשות:	כיצד תגדירו אוכלוסיות מוחלשות ביישוב שלכם?	
	כיצד תגיעו לאוכלוסיות של דוברי שפות זרות?	
השיבוץ:	תארו את הליך השיבוץ (לוחות זמנים, מיקום, מס' תלמידים שהוחלט עליהם, ייעוץ משפטי..)	
ערעור	האם יש אפשרות ערעור במקרים מיוחדים?	

סיכום

הרשות מצהירה בזאת כי היא תומכת באישור בית הספר כייחודי, ומתחייבת לקבל על עצמה כל הוצאות אחזקה, מבנה כמקובל בחוק, או לחלופין לשפות בית הספר עבור הוצאה זו.

על החתום

שם מנהל אגף החינוך: _____
 חתימה: _____

[נספח 3]

בקשת בית ספר להכרה כייחודי- הצגת תשלומי הורים

בקשה זו מוגשת לוועדה לבת"ס ייחודיים ולוועדת חריגים (במידת הצורך) לבדיקת בקשתו לגביית תשלומי הורים מוגדלים.

חלק א' ימולא על ידי בית הספר

פרטי מוסד

סמל מוסד	טלפון	דואר אלקטרוני

מספר תלמידים בבית הספר

הכיתה	ז	ח	ט	י	י"א	י"ב
כיתה 1						
כיתה 2						
כיתה 3						

יש למלא שורת נפרדת עבור כל כיתה במוסד החינוכי

תשלומי הורים בעבר

סה"כ תשלומי הורים	ז	ח	ט	י	י"א	י"ב
תשע" –						
תשע" –						

בקשה

חוזר להורים

סה"כ תשלומי הורים כולל המרכיב הייחודי (בהתאם לנספח מספר 5 או חוזר מנכ"ל ייחודיים) שבית הספר רוצה לגבות

הכיתה 1	ז	ח	ט	י
תשלומי חובה ורשות				
ביטוח תאונות אישיות				
סל תרבות				
מסיבות סיום				
מסיבות כיתתיות				
ארגון הורים ארצי				
ועד הורים יישובי				
טיולים עפ"י תכנית				
של"ח				
מספר השעות הרגילות המתוקצבות ע"י משרד החינוך לכיתה זו 2				
מספר השעות התוספתיות המתוקצבות ע"י משרד החינוך (יוח"א, תגבור)				
התשלום עבור תל"ן רגיל				
תשלום עבור תל"ן ייחודי				
התשלום עבור הפעלת המוסד בשעות אחר הצהריים				
רכישת שירותים מרצון (יש פרוט בטבלה בהמשך)				
סה"כ				

הערות

- יש למלא טור נפרד עבור כל כיתה במוסד החינוכי.
- סעיף זה ימולא בכיתות א'-ט' על פי מארז מתנ"ה, ובכיתות יו"ב' על פי חישוב השכל"ם לכיתה.

פירוט שעות התל"ן רגיל - הניתנות במוסד החינוכי (עד 5 שעות)

הכיתה	ז	ח	ט	י	יא	י"ב
שעת תל"ן 1	יום					
	שעה					
	מקצוע					
שעת תל"ן 2	יום					
	שעה					
	מקצוע					
שעת תל"ן 3	יום					
	שעה					
	מקצוע					
שעת תל"ן 4	יום					
	שעה					
	מקצוע					
שעת תל"ן 5	יום					
	שעה					
	מקצוע					

פירוט שעות ה'ייחודי' (עד חמש שעות לכיתות א-ד ועד 10 שעות לכיתות ה-י"ב)

הכיתה	ז	ח	ט	י	יא	י"ב
שעת תל"ן 1	יום					
	שעה					
	מקצוע					
שעת תל"ן 2	יום					
	שעה					
	מקצוע					
שעת תל"ן 3	יום					
	שעה					
	מקצוע					
שעת תל"ן 4	יום					
	שעה					
	מקצוע					
שעת תל"ן 5	יום					
	שעה					
	מקצוע					

הכיתה	ז	ח	ט	י	יא	יב
שעת תל"ן 6	יום					
	שעה					
	מקצוע					
שעת תל"ן 7	יום					
	שעה					
	מקצוע					
שעת תל"ן 8	יום					
	שעה					
	מקצוע					
שעת תל"ן 9	יום					
	שעה					
	מקצוע					
שעת תל"ן 10	יום					
	שעה					
	מקצוע					

יש לצרף מערכת שעות לכל שכבת גיל המציגה את ניצול שעות התל"ן

רכישת שירותים מרצון

עד 250 ₪ ביסודי

עד 450 ₪ בחטיבת הביניים ובחטיבה העליונה

(לכל כיתה בנפרד אם הרכישה שונה מכיתה לכיתה)

העלות המתוכננת לתלמיד	סוג הפעילות
	סה"כ

עמותה

אם לבית הספר עמותה יש למלא את הטבלאות:

שם עמותה	מספר אצל רשם העמותות	מנכ"ל העמותה/ איש קשר	טלפון/דואר אלקטרוני

סוג הקשר עם העמותה:

סוג הקשר	פרטים
האם העמותה גובה כספים	
העמותה מספקת שירותים. פירוט	

מלגה

אם בית הספר מקבל סיוע כספי חיצוני מכל סוג שהוא לצורך סבסוד תלמידים בנושא תשלומי הורים, או באופן ישיר או באמצעות עמותה, יש למלא את הטבלה:

פרי המלגה	מלגה א'	מלגה ב'	מלגה ג'
היקף/ שווי מלגה			
נותן המלגה			
יעד המלגה			
מועד קבלת הכסף בבית הספר			
מספר טלפון להתקשרות			
דואר אלקטרוני			

חלק ב' ימולא על ידי הפיקוח (רפרנט תשלומי הורים)

אישור הכרה בבית הספר כייחודי מקנה לו את הזכות לגבות סכום הגבוה מהמותר במסגרת חוזר המנכ"ל הרגיל.

יתרה מזאת, האישור מקנה גבייה כחובה (מתבסס על סעיף בחוזר תגבור תורני).

על פי הכתוב בחוזר חובה על בית הספר להציג בפני הורי התלמיד קיומה של גבייה חריגה כדי לאפשר לו לבחור בבית ספר אחר אם אינו מעוניין בכך.

אולם גביית החובה אפשרית רק אם באזור הרישום יש בית ספר אחר שאינו גובה תשלומי הורים בכלל וכחובה.

שמות ופרטי בית הספר באזור הרישום שאינו גובה באופן חריג

שם בית הספר	שם המנהל/ת	טלפון	דואר אלקטרוני

המלצה

אני מאשר בזאת שבדקתי את כל הנתונים על בית הספר ומצאתי שהם נכונים

שם בית הספר	טלפון
שם המנהל/ת	תאריך
שם המפקח/רפרנט תשלומי הורים	חתימה

[נספח 4]

בקשה להכרה בייחודיות מוסד חינוכי

מסמך בקשה להכרה בייחודיות מוסד חינוכי מכין מנהל בית הספר וצוותו. על המסמך לקבל את אישור הפיקוח.

פרטי מוסד

שם מנהל	טלפון	דואר אלקטרוני	סמל מוסד

1. תחום הייחודיות [עד 20 מילים]

בקצרה

כיתבו כאן

2. מהות הייחודיות של ביה"ס [עד 500 מילים]

תיאור התפיסה או הגישה החינוכית הבית-ספרית המאפיינת את ייחודיות פעולתו, מערכתיות ויישומיות הפעלתה: תיאור או ייחודיות בתפיסות החינוכיות ו/או בתפיסת העולם, בחזון, בהנחות יסוד, בעקרונות של דרכי פעולה של ייחודיות, כפי שבאים לידי ביטוי במשנה החינוכית.

ניתן להוסיף גרפיקה או תמונה שמשקפת את מודל הייחודיות.

כיתבו כאן

3. ייחודיות פעילות החינוך [עד 1,000 מילים]

כיצד הייחודיות באה לידי ביטוי בהווייה הבית ספרית באופן מערכתי. יישום עקרונות הפעולה: הצגת הייחודיות בעבודת החינוך, בפדגוגיה ובכל דרכי הפעילות של בית הספר. הדגשת אופני שילוב הייחודיות בתכנים ובדרכי הלמידה, הוראה והערכה בתחומי הדעת, בפעילות חברתית, חוץ-כיתתית, בתכנית החברתית-ערכית, בתשתיות ובסביבות הלמידה. יש לצרף דוגמה אחת לפחות של תלב"ס מבוססת ייחודיות.

כיתבו כאן

4. מבנה ומנגנונים ארגוניים [עד 500 מילים]

כיצד הייחודיות באה לידי ביטוי באופן מערכתי במערך הארגוני, בהנהגה, בפיתוח מוסד החינוך, במעורבות ובדיאלוג עם כלל הקהילות של בית הספר: תלמידים, צוות, הורים וקהילה. בכלל זה להדגיש מערך ניהולי, צוות מוביל שעוסק בפיתוח ובהעמקת הייחודיות לטווח קצר ולטווח ארוך, מנגנונים ארגוניים התומכים במעורבות כלל סגל בית הספר, וצוות חדר המורים באופן קבוע ומתמשך בקידום הייחודיות בביה"ס, בהקצאת משאבים תקציביים וחומריים ליישום הייחודיות.

כיתבו כאן

5. פיתוח ביה"ס כייחודי [עד 500 מילים]

כיצד בית הספר מוודא העמקת פיתוח ויישום הייחודיות בראייה רב-שנתית, כולל ייעוץ וליווי שיטתי וקבוע לקידום הייחודיות, פיתוח מקצועי כולל הכשרות והשתלמויות ולמידת עמיתים של סגל ההוראה בתחום הייחודיות, חשיפה והשראה בתחום הייחודיות באמצעות סיורים, מומחים, חומרים ומחקרים רלוונטיים, קידום יוזמות וזמנות של מורים, תלמידים והקהילה בתחום הייחודיות. במסגרת זו ציינו את מטרות הפיתוח הייחודיות, ואת היעדים לפיתוח לשנה הקרובה, תכנית וביצוע הערכה פנימית/חיצונית, לפי תבחינים הניתנים לבדיקה ותוך שימוש בכלי הערכה מקובלים, והצגת הדרכים לשימוש בהערכה ע"י צוות ביה"ס לטיפול ולפיתוח הייחודיות.

כיתבו כאן

6. תיאור האזור והקהילה/ות [עד 150 מילים]

תיאור ונתונים הנוגעים לאזור ולתושבים שבית הספר משרת וייצוגם בו, והדגשת משתנים האופייניים למקום: עולים/ותיקים, תלמידים חזקים או חלשים, מעמד סוציו-אקונומי, תלמידים בעלי קשיי למידה, וכד'.

כיתבו כאן

7. מעורבות והשתלבות במרחב היישובי [עד 300 מילים]

כיצד בית הספר מיישם השתלבות קהילתית, המקדמת ומזמינה תלמידים והורים להשתלב בו: מנגנונים לשינוף הורים ומתן מרחב ליזמות שלהם ולמעורבות הורים בפעילויות הקשורות בייחודיות. פעילויות חוץ בית ספריות, בקהילה ובמעורבותה, שתומכות ומעשירות את הגישה החינוכית הייחודית, וכן ממשקים ושינופי פעולה עם גורמים/מוסדות/אתרים קהילתיים במסגרת הייחודיות.

יש לציין אם המוסד החינוכי הוא חלק ממרחב חינוך במסגרת אזורי בחירה מבוקרת.

כיתבו כאן

8. מענה לאוכלוסיות מתקשות [עד 300 מילים]

פירוט המענה הפדגוגי שיינתן לאוכלוסיות חלשות מבחינה סוציו-אקונומית, לימודית, חברתית ומשולבות; פירוט מערך מלגות או תמיכה אחרת. בכלל זה התייחסות הן לתלמידי שילוב והן לתלמידי חינוך מיוחד.

כיתבו כאן

9. מענה להמשכיות (מיסודי לעל-יסודי) [עד 200 מילים]

מענה להמשך לימודים של בוגרי ביה"ס, פירוט בתי ספר ותכניות להמשכיות ולהתמדה של התלמידים בתחום הייחודיות.

כיתבו כאן

10. איזור הרישום [עד 300 מילים + הנתונים בטבלה]

פירוט אזור הרישום הקיים ופירוט אזורים מזינים או הצפויים להזין את ביה"ס

כיתבו כאן

שכבת גיל	מספר תלמידי אזור הרישום הקרוב	מספר תלמידי הרשות	מספר תלמידים מרשויות אחרות, כולל שם הרשות השולחת	אחר

[נספח 5] טופס מלווה לדיון מפקחת המחוז בוועדה

פרטי מוסד

דואר אלקטרוני	טלפון	שם מנהל	סמל מוסד

הסוגיות לדיון:

1. ייחודיות בית הספר

עיקר הסוגיות שעלו בדיון:

א.	
ב.	
ג.	

2. הסדרת הרישום ברשות

עיקר הסוגיות שעלו בדיון:

א.	
ב.	
ג.	

3. הסדרת תשלומי הורים

עיקר הסוגיות שעלו בדיון:

א.
ב.
ג.

סיכום דיון

ועדת המחוז החליטה לאשר/לא לאשר הגשה לוועדת הייחודים הארצית

סיבת האישור/דחייה:

[נספח 6] משובים

משוב למנהל בית הספר על תהליך הגשת הבקשה לקבלת הכרה בבית הספר כייחודי

ביאזו מידה התממשו ההיבטים המפורטים בטבלה (1 - בכלל לא, 5 - במידה מלאה)

ועדה מחוזית					1	2	3	4	5
					התנהל דיון פדגוגי איכותי על אודות הייחודיות בחדר המורים				
					התנהל דיון פדגוגי איכותי על אודות הייחודיות עם מפקח בית הספר				
					קיבלת כלים מספקים להמשגת הייחודיות הבית ספרית				
					היה שיתוף פעולה עם הרשות על תהליך הרישום לבית הספר				
					קיבלת תמיכה מרפרנט תשלומי ההורים במחוז				
					התנהל דיון פדגוגי בוועדה המחוזית				
					יש הסכמה עם החלטת הוועדה				
ועדה ארצית					1	2	3	4	5
					תרם לך סיור צוות הוועדה				
					תרמה לך תמיכת הצוות בהיערכות לקראת הצגה בוועדה				
					הגשת הבקשה באתר הייתה קלה ונוחה				
					הדיון בבקשה בוועדה הארצית היה מספק ומכובד				
					תשובת הוועדה הגיעה בזמן סביר				

משוב למחוז על תהליך הגשת הבקשה לקבלת הכרה בבית הספר כייחודי

ביאזו מידה התממשו ההיבטים המפורטים בטבלה (1- בכלל לא, 5- במידה מלאה)

ועדה ארצית					1	2	3	4	5
					קיבלת תמיכה פדגוגית מיטבית לתהליך מצוות המטה				
					קיבלת כלים להובלת התהליך במחוז				
					אתה שבע רצון משיתוף הפעולה של המחוז בתהליך				
					קיבלתם כלים לטיוב פדגוגי של בתי הספר שאינם ייחודיים				

[נספח 7] וועדת הייחודיים

ארגון ומנהל

נספח ד: בקשת אישור לבי"ס ייחודי אזורי או ייחודי על אזורי: טופס הגשת מידע על ידי הרשות המקומית.

3.1 ארגון העבודה הפדגוגית

התוקף

3.1-40 עדכון נוהלי הוועדה לבתי ספר ייחודיים אזוריים ועל-אזוריים ואזורי בחירה מבוקרת

החל מ-1 בפברואר 2011.

מבוא

התחולה

כלל מערכת החינוך.

תמצית

הסטטוס

החלפה.

חוזר זה מתפרסם בעקבות החלטת הממשלה מספר 1953 מיום 11.07.2010 להזמין רשויות וערים להשתתף מרצון במהלך ניסויי מקדים (ניסוי) להרחבת אזורי הרישום וליישום אזור בחירה מבוקרת. החוזר מבקש להסביר ולהגדיר את תנאי המהלך הניסויי וכן לעדכן את נוהלי הפנייה של מוסדות חינוך ורשויות מקומיות אל "הוועדה לבתי ספר ייחודיים על-אזוריים ולאזורי בחירה מבוקרת" לקבלת אישור.

חוזרים קודמים באותו נושא:

סעיף 19-3.1 בחוזר הוראות הקבע סג/6(ג) "בתי ספר ייחודיים על-אזוריים ומרחבי חינוך - בחינוך הממלכתי ובחינוך המוכר שאינו רשמי"- **מבוטל**.

סעיפי החוזר

התפוצה

מנהלי המחוזות וראשי מחלקות החינוך ברשויות; מנהלי מוסדות חינוך ייחודיים על-אזוריים, אזוריים וארציים וכלל מנהלי מוסדות החינוך.

2. רקע

3. ביצוע מהלך ניסויי מקדים (ניסוי) להרחבת אזורי הבחירה המבוקרת

4. אזור בחירה מבוקרת

5. בתי ספר ייחודיים אזוריים, ייחודיים על אזוריים וייחודיים ארציים

6. המסלול למתן אישור לאזור בחירה מבוקרת (כולל לניסוי) ולבתי ספר ייחודיים אזוריים,

7. ייחודיים על-אזוריים וייחודיים ארציים

8. נספחים

הגורם האחראי

שם היחידה: גף ניסויים ויזמות

בעל התפקיד: מנהל הגף

מספר הטלפון: 02-5603804

כתובת הדוא"ל: orlyyo@education.gov.il

נספח א: דוגמאות למודלים של אזורי בחירה מבוקרת

נספח ב: בקשת אישור לאזור בחירה מבוקרת: טופס פנייה לוועדה לבתי ספר ייחודיים על-אזוריים ולאזורי בחירה מבוקרת

נספח ג: בקשת אישור לבי"ס ייחודי אזורי, ייחודי על-אזורי או ייחודי ארצי: טופס פנייה לוועדה לבתי ספר ייחודיים על-אזוריים ולאזורי בחירה מבוקרת

1. רקע

חוזר זה מתפרסם בעקבות החלטת הממשלה מספר 1953 מיום 11.07.2010 בנושא "הרחבת אזורי רישום - בתי ספר רשמיים". ההחלטה היא "לתמוך בהצעת שר החינוך להביא לחיזוק החינוך הרשמי באמצעות, בין היתר, קביעת הוראות וכללים על ידי מנכ"ל משרד החינוך בדבר מתן האפשרות לרשות חינוך מקומית, או מספר רשויות חינוך מקומיות במשותף, להרחיב את אזורי הרישום לבתי הספר הרשמיים, בהתאם להחלטת הרשות המקומית ובאישור משרד החינוך, ולאפשר בחירה מבוקרת של התלמיד והוריו בין בתי הספר; לקבוע סדרים וכללים לבחירה המבוקרת, שיכללו, בין היתר: התחשבות בהרכב הכלכלי-חברתי של אוכלוסיות התלמידים בבתי הספר וברשות החינוך המקומית, יצירת מגוון בחירה בין בתי ספר מאוזנים, מניעת מיון תלמידים למעט במקרים חריגים שיאושרו, הקמת מנגנון ויסות לניוד תלמידים בין בתי הספר וקביעת מודל רישום שמאפשר שוויון הזדמנויות, במקרים של רישום יתר לבית ספר. בשנת הלימודים התשע"ב ייערך ניסוי להרחבת אזורי הרישום ברשויות מקומיות שיבקשו להשתלב בו ושיאושרו על ידי המשרד. לצורך ביצוע החלטה זו והבטחת תחילת הניסוי במועד האמור, מנכ"ל משרד החינוך ינחה את הרשויות המקומיות ואת מוסדות החינוך בהתאם באמצעות חוזר מנכ"ל...".

חוזר זה קובע נהלים ליישום החלטת הממשלה מס' 1953 ונשען על ניסיון שהצטבר בעשור האחרון בישראל ובחול"ל בסוגיות הקשורות למתן אפשרויות בחירה בחינוך: בחירה במסגרת אזורי בחירה מבוקרים, בחירה בבתי ספר על-אזוריים ומודלים אחרים של בחירת מוסד לימודים.

מטרות החוזר

א. הזמנת רשויות מקומיות המעוניינות ליישם את המהלך הניסויי המקדים להרחבת אזורי הרישום לפנות לפי הנוהל המפורט להלן.

ב. עדכון נוהלי הפנייה לוועדה לבתי ספר ייחודיים על-אזוריים ואזורי בחירה מבוקרת לקבלת אישור.

משרד החינוך יפרסם כללים נוספים מעת לעת.

2. ביצוע מהלך ניסויי מקדים (ניסוי) להרחבת אזורי הבחירה המבוקרת

2.1 משרד החינוך מזמין רשויות מקומיות להצטרף למהלך ניסויי מקדים שיבחן את הרחבת אזורי הבחירה המבוקרת. המהלך ייערך בשני שלבים:

א. עם פרסום החוזר ייערך תהליך של היערכות להפעלת הניסוי, ובכלל זה בחירת הרשויות המקומיות, תכנון ופיתוח האזור, הקמת המנגנונים הפדגוגיים, הארגוניים ועוד.

ב. החל בשנת הלימודים התשע"ב יופעל המהלך הניסויי באזורי בחירה מבוקרת שנכללים בו, ובכלל זה בחירת התלמידים וההורים והרחבת אזור הרישום.

ג. משך הניסוי: 2-4 שנים.

2.2 לניסוי ייבחרו להשתתף מגוון רשויות המעוניינות, וכן יילקחו בחשבון גורמים כמו אזור גיאוגרפי, גודל ומעמד סוציו-אקונומי ואיכות תכניות העבודה שיוגשו כמפורט בחוזר זה. יכולות לפנות רשויות שיש בהן שלושה מוסדות חינוך ומעלה. במסגרת הניסוי יפעילו הרשויות אזור רישום משותף אחד למוסדות החינוך היסודיים ולחטיבות הביניים שניזונים מהם, כחלק מהפעלת מודל החינוך היישובי, בשכונות או ברבעים כפי שייקבע עם מטה הניסוי.

2.3 הניסוי יופעל בתיאום עם מנגנון קיים של משרד החינוך - "הוועדה לבתי ספר ייחודיים על-אזוריים ולאזורי בחירה מבוקרת" שמונתה על ידי מנכ"ל משרד החינוך. הוועדה פועלת באופן רציף מ-2002, בהתאם לדוח וינטטיין לאישור מוסדות חינוך ייחודיים על-אזוריים ואזורי בחירה מבוקרת ולמיפוי (<http://meyda.education.gov.il/files/Nisuyim/dochvans.pdf>). באמצעות ועדה זו אושרו בשנים האחרונות אזורי בחירה מבוקרת ובתי ספר ייחודיים על-אזוריים.

2.4 מטה הניסוי יפעל במסגרת הגף לניסויים וליזמות במשרד החינוך בתיאום עם הוועדה ויעסוק בתפעול השוטף של הניסוי, בהערכתו ובבקרתו.

2.5 הרשויות שייבחרו לניסוי יקבלו תמריצים במטרה לדרבן אותן, לחזק את החינוך הרשמי ולהפעיל בתחומן אזור בחירה מבוקרת כאזור רישום משותף כדי להגדיל את אפשרויות הבחירה לתלמידים בין

3.1.2 מודלים של אזורי בחירה מבוקרת

אזור בחירה מבוקרת הוא נושא חדש במערכת החינוך. בנספח א' להלן ניתנות בצורה תמציתית דוגמאות של מודלים המוכרים ממקומות שונים בעולם. מגיש הבקשה יאפיין את המודל של אזור הבחירה המבוקרת שהוא מציע. כל אזור יכול לפתח מודל חינוכי ההולם את מאפייניו ואת צרכיו, תוך שמירה על העקרונות המפורטים ב-3.1.3 להלן.

3.1.3 העקרונות לפיתוח מודל

אזור בחירה מבוקרת יפתח מודל ותפיסת הפעלה העונים על העקרונות האלה:

א. הגבולות של אזור הבחירה המבוקרת: האזור יכול להיות ממוקם בחלק מהרשות, ברשות אחת או יותר. גם אם האזור פועל ביותר מרשות אחת, מתחייבת תפיסה חינוכית משותפת המיתרגמת למודל חינוכי ומאפשרת ניצול של היתרונות המנהליים והתקציביים של כל אחת מהרשויות.

הערה: בניסוי ישתתפו רק אזורי בחירה מבוקרת הפועלים במסגרת רשות אחת או חלק מרשות.

ב. תכולתו של אזור הבחירה המבוקרת: אזור בחירה מבוקרת יכול להקיף את כל שלבי החינוך ומוסדות החינוך שבו. האזור יכול להקיף את כל גישות החינוך הפועלות בתוכו, או את חלקן, ובכלל זה חינוך מיוחד ורגיל, בתי ספר של התנועה הקיבוצית - החינוך ההתיישבותי, החינוך הממלכתי והממלכתי-דתי. שילוב מוסד חינוך שבחינוך המוכר שאינו רשמי, וכן בית ספר ייחודי על-אזורי או ייחודי אזורי, או ייחודי ארצי באזור הבחירה המבוקרת מחייב דיון מקדים פרטני של הוועדה בהשתתפות בית הספר והרשות, בכל מקרה לגופו של עניין, לשם קבלת האישור לצירוף. האזור יפעל בשלב לימוד אחד לפחות (כגון יסודי או ע"ס). ההצעה שתוגש צריכה לפרט לאיזה שלב לימוד תכניו מכוונת ומה אופייני לשלב החינוך שנבחר.

ג. אי מיון תלמידים ובחירה: בתי הספר באזורי בחירה מבוקרת לא ימיינו תלמידים בקבלתם למוסד החינוך, לרבות מוסד חינוך בחינוך המוכר שאינו רשמי, בית ספר ייחודי על-אזורי, ייחודי אזורי, או ייחודי ארצי שאושר באופן פרטני ולגופו של עניין על ידי הוועדה. כמו כן, אזור בחירה מבוקרת מושתת על העיקרון שהתלמיד בוחר בבית הספר, ולא בית הספר בוחר בו.

ד. ניידות תלמידים: כל התלמידים באזור הבחירה המבוקרת רשאים לבחור במוסדות החינוך העומדים

מגוון חלופות, לעודד תחרות בונה בין מוסדות החינוך באזור ולפתח ייחודיות ויזמות חינוכיות - כל זאת תוך שמירה על מתן הזדמנות שווה לכל תלמידהו ותוך הקפדה על הכלל שהתלמיד בוחר בבית הספר ולא בית הספר בוחר בו.

אלה סוגי התמריצים לרשויות, בכפיפות לאישור של מטה הניסוי: ליווי מקצועי לפיתוח אזור בחירה מבוקרת, ליווי מקצועי לקידום מוסד החינוך ולפיתוח ייחודיות בית-ספרית, הנגשת מידע לציבור התלמידים והוריהם בנוגע לאפשרויות ולנוהלי הבחירה והסעות בהתאם להסדר שייקבע על ידי המשרד לצורכי הניסוי.

הרשויות תעמודנה בנוהלי בקרה והערכה של המשרד כפי שייקבעו ויופעלו על ידי מטה הניסוי. במסגרת הפנייה על הרשות להגיש תכנית עבודה כמפורט ב-3 להלן ולהתחייב ליישם את הניסוי החל בשנה"ל התשע"ב. מטה הניסוי יאשר את ההשתתפות בתיאום עם דרך העבודה של הוועדה, כמפורט ב-5 להלן.

רשויות המעוניינות להצטרף, מוזמנות לפנות למטה הניסוי.

את ההצעות יש לשלוח כקובץ דיגיטלי אל רכז המטה לניסוי באזורי בחירה מבוקרת, רח' דבורה הנביאה 2, בניין לב-רם, ירושלים 9191.

פניות ושאלות: טל' 02-5602668, פקס 02-5602668
דוא"ל rishum_pilot@education.gov.il

3. אזור בחירה מבוקרת

3.1 הגשת תכנית עבודה של אזור בחירה מבוקרת

3.1.1 הגדרת אזור הבחירה המבוקרת

אזור בחירה מבוקרת הוא אזור גיאוגרפי שיש בו כמה מוסדות חינוך, לפחות שניים, אשר חברו יחד לפיתוח מערכת חינוך משולבת הפועלת כמינהלת חינוך אחת, בהתאם לתפיסה חינוכית יישובית משותפת המפתחת בהתאם לרצון התושבים מודל חינוכי מגוון באופיו, פתוח, העונה על צרכיהם המשותפים והשונים ומפעיל מנגנון לבחירה מבוקרת. אזור בחירה מבוקרת חייב לקלוט את כל התלמידים בו, והוא אחראי להם עד לסיום לימודיהם.

הערה: בניסוי יופעלו רק אזורי בחירה מבוקרת שברשות, ואשר לה שלושה מוסדות חינוך ומעלה.

באופן שיגיע לכל התושבים. כל תכנית תכלול דרכים להנגשתמידע לכל האוכלוסייה, כולל אוכלוסיות מתקשות מפאת אי ידיעת השפה העברית, ומידע על הליך הרישום, על המעורבות ועל ההשתתפות של ההורים ושל תושבי האזור בפעילות החינוכית המוצעת ועל המעורבות של מוסדות החינוך בקהילות. ייעשה כל מאמץ ליידע, גם בשפות שונות, אוכלוסיות בעלות נגישות נמוכה למידע. בהקשר זה הפעלת אתר אינטרנט מרחבי עם מידע רלוונטי מעשירה את הידע על החינוך במקום, מסייעת בבחירה מושכלת כשהמודל מאפשר זאת, ומעלה במיוחד את רמת המודעות לנושאי חינוך בכלל ולגבי בתי הספר והמרכזים השונים בפרט.

יא. הסעות: באזור הבחירה המבוקרת יהיה הסדר תחבורה הנותן מענה לניוד תלמידים בהתאם לנהלי המשרד, כפי שיוגדרו לצורכי תכנית הניסוי.

יב. בינוי: אזור הבחירה המבוקרת יתבסס על הקיבולת הקיימת של מוסדות החינוך, ולא תידרש תוספת בנייה.

יג. פיתוח פדגוגי של מוסדות החינוך באזור הבחירה המבוקרת: התכנית של אזור בחירה מבוקרת תכלול תכנית לליווי ולפיתוח של מוסדות החינוך באזור באמצעות גורמים מקצועיים במשרד או גורמים מקצועיים אחרים כדי לוודא את הרחבת היזמות החינוכית. בתהליך הפיתוח יש לשמור על שוויוניות בין מוסדות החינוך ועל הפיתוח והיישום של ייחודיותו של כל אחד מהם ככל האפשר או הקיים - כל זאת במטרה לקדם באופן דומה כדי שיוכלו לשמש חלופות הולמות לבחירה ביניהם על ידי הורים ותלמידים.

3.2 מינהלת אזור הבחירה המבוקרת

- 3.2.1 מינהלת אזור הבחירה המבוקרת תפעל לבצע כל דבר הנדרש לצורך התיאום וההפעלה של אזור הבחירה המבוקרת באופן שוטף.
- 3.2.2 מינהלת האזור תמונה על ידי רשות חינוך מקומית ויוצג כתב מינוי של חברי המינהלת ותפקידיהם. זאת לאחר שיינתן אישור הוועדה לתכנית הבחירה המבוקרת.
- בין חברי המינהלת יהיו אלה: [מנהל מחלקת חינוך - יושב ראש המינהלת (אם תוקם מינהלת של יותר מרשות חינוך אחת, ייבחר יו"ר המינהלת בהתאם להסכמות שיתקבלו על ידי רשויות החינוך המקומיות)

לרשותם במסגרת התכנית ובמסגרת תכולת בית הספר הקיימת כיום - ללא תוספת בינוי או דרישות לבינוי. בכל מוסד חינוך אפשר יהיה לקלוט תלמידים בהתחשב ביכולת המוסד לקלוט תלמידים, בגודל בית הספר, בצביונו ובאזור הגיאוגרפי שלו ותוך שמירה על עקרון השוויון. יובהר, שכל מוסד חינוך בעל ייחודיות מחויב לקלוט עד 15% תלמידים בעלי צרכים מיוחדים או תלמידים מהחינוך המיוחד שהייחודיות הבית-ספרית יכולה לקדם אותם. האזור יופעל על בסיס תקנות וחוקים קיימים המאפשרים לרשות/לרשויות להחליט על מידת הניידות של התלמידים ברשות או מחוצה לה, על פי הצרכים הקיימים ובאישור הוועדה.

ה. דמיון בין בתי הספר: על מגישי תכנית לאזור בחירה מבוקרת לוודא כי כל בתי הספר באזור הבחירה המבוקרת יהיו, במהלך היישום, דומים ככל האפשר באיכותם וביכולתם לתת מענה להרכב האוכלוסייה של התלמידים באזור הבחירה המבוקרת ובסיכוי שהם נתנים לתלמידיהם.

ו. ייחודיות, מגוון ויזמות: אזור הבחירה המבוקרת יציע מגוון רב יחסית של יזמות והזדמנויות חינוכיות וחברתיות לתלמידיו. תינתן עדיפות לאזורי בחירה בהתאם למגוון המוצע. יובהר כי הפעלת הלימודים ותכנונם במוסדות החינוך באזור הבחירה המבוקרת יהיו בכפיפות להחלטות משרד החינוך החלות על מוסדות החינוך, לרבות המובא בחוזרי המנכ"ל.

ז. תכנים ומטרות-על: על אזור הבחירה המבוקרת להציע שיטות ותוכני הוראה הנגזרים מהמטרות ומההדגשים שהוגדרו כמשותפים לקהילה באזור הנתון. זאת במסגרת מטרות משרד החינוך.

ח. הערכה ובקרה: התכנית לאזור בחירה מבוקרת תכלול התייחסות לדרכי הערכה ובקרה פנימיים וחיצוניים, ובכלל זה בקרה של המשרד על נושאי הלימוד, על הבחירה ועל הניוד של תלמידים בפועל, על הפעלת מינהלת האזור. במסגרת הניסוי תשמש ההערכה גם את מטה הניסוי, ואת הוועדה הן לצורכי בדיקה ובקרה של השימוש בתמריצים והיערכות מינהלת האזור והן לשם למידה על אזורי בחירה מבוקרת מתוך תהליך הניסוי.

ט. מעורבות התושבים: כל תכנית תכלול דרכים למעורבות ולהשתתפות של ההורים, תושבי האזור ומוסדות החינוך בפעילות החינוכית המוצעת ובקהילות.

י. הפעלת מערך מקיף ליידוע התושבים: אזור הבחירה המבוקרת ידאג להנגיש את המידע על בתי הספר

- נציגים ממחלקת החינוך של גילאי החינוך השונים (החינוך הקדם יסודי, היסודי והעל יסודי, החינוך המיוחד וכו')
 - גזבר או נציגו (אם תוקם מינהלת של יותר מרשות חינוך אחת - גזבר או נציגו מכל רשות חינוך)
 - נציג או נציגים של משרד החינוך שימונו על ידי מנהל המחוז
 - נציגי הפיקוח הרלוונטיים של משרד החינוך.
- 3.2.3 המינהלת תסתייע במידת הצורך ביועץ מקצועי שאינו עובד רשות החינוך המקומית בכפיפות להנחיות הוועדה.**
- 3.2.4 רשות החינוך המקומית תקצה מקום לעבודתה של המינהלת.**
- 3.2.5 המינהלת תקבע את סדרי עבודתה, לרבות סדרים לעדכון הוועדה, בכפיפות לכללים ולתפקידים שייקבעו לעניין זה מעת לעת על ידי המנהל הכללי של משרד החינוך ובאישור מנהל המחוז של משרד החינוך. פעילות המינהלת תמומן על ידי הרשות המקומית.**
- 3.2.6 החלטות המינהלת תהיינה באישור מנהל המחוז או נציגו.**
- 3.2.7 סוגיות שאי אפשר לפתור במסגרת המינהלת יובאו בפני הוועדה, בשיתוף מנהל המחוז.**
- 3.2.8 בכפיפות להוראות החוק והתקנות, אלה התפקידים של מינהלת אזור בחירה מבוקרת:**
- בחינת פעולתם של מוסדות החינוך באזור במבט- על חינוכי משותף ופיתוח - בהתאם לרצון השותפים בפעילות החינוכית ברשות ובראש ובראשונה התושבים - של מודל חינוכי אזורי מגוון באופיו, העונה על צורכיהם המשותפים והשונים של התושבים. המודל נדרש לאפשר, בין היתר, את הרחבתן של אפשרויות הבחירה של כלל התושבים באזור ככל האפשר בהתאם לטעמים השונים, וכן לאפשר פיתוח דינמי של מערכת החינוך האזורית תוך עידוד יזמות חינוכית של השותפים השונים במערכת וריבוי נקודות המפגש בין התושבים באופן העולה בקנה אחד עם ערכי החינוך הממלכתי.
 - קביעתם והפעלתם של כללים ודרכים כדי לאפשר למוסדות החינוך, למנהליהם ולקהילה את פיתוחם ואת טיפוחם. זאת תוך התחשבות בצרכים השונים שלהם ותוך עידוד מעורבותם של ההורים בפעילותם ובפעילות האזור.

• הבטחת שוויון ההזדמנויות של ההורים ושל התלמידים בבחירה ובישיבוץ במוסדות החינוך באזור, בין היתר באמצעות -

• קביעת הכללים והמנגנון שלפיו ישובץ תלמיד במוסד חינוך באזור, וכן כל דבר נוסף ביחס לשיבוץ בכלל ולשיבוץ בשנה מסוימת או של תלמיד מסוים - הכול בכפיפות לעיקרון שלפיו התלמידים בוחרים במוסד החינוך ולא מוסד החינוך בוחר בתלמידים. עבודת המינהלת לעניין זה תאמץ את אמות המידה האלה:

• אמות המידה הראשונות לקביעת השיבוץ יהיו בחירת התלמיד או הוריו ושמירה על המשכיות לימודיהם של תלמידים והחזקתם במוסד החינוך, תוך התייחסו למוסד החינוך הקרו לבית תלמידי היסודי.

• עבודת המינהלת תיעשה מתוך מתן תשומת לב להרכב החברתי-כלכלי של אוכלוסיית התלמידים בבית הספר למול הרכב האוכלוסייה באזור הבחירה המבוקרת כולו, ובכלל זה למדד הטיפוח של מוסד החינוך, להישגי מוסד החינוך, להרכב המגדרי של אוכלוסיית התלמידים, לשיבוץ חברים ולקרבה לבית כשמדובר בשלבי הלימוד הראשונים.

(2) הבטחת בחירה חופשית ומושכלת של ההורים והתלמידים. הדבר ייעשה באמצעות הצגת המידע על כל מוסדות החינוך באזור הבחירה המבוקרת בפני ההורים והתלמידים, ליווי ההורים והתלמידים בתהליך הבחירה, השיבוץ והקליטה במוסדות החינוך וביצוע שיבוץ מבוקר על ידי מינהלת האזור.

(3) מניעת מיון תלמידים בקבלה ובהמשכיות במוסד, למעט הליכי מיון שאושרו על ידי הוועדה לבתי ספר ייחודיים על-אזריים ולאזורי בחירה מבוקרת. במקרים מיוחדים, כאשר אופי בית הספר מחייב זאת, תוגש בקשה לאישור הוועדה, באופן פרטני וחריג, לקיום מיון בסוג מסוים של בית ספר.

הספר והקשר עם הקהילה ולהביא אותם לידי ביטוי בהצעת לוועדה:

4.3.1 בית ספר בבחירה: הבחירה בבית הספר תהיה מושכלת; היינו, תקיומנה פעילויות להעברת מידע לבוחרים הפוטנציאליים על מאפייני החינוכיים של בית הספר, על ערכיו ועל נוהלי הרישום והקבלה אליו. הבחירה תהיה גם מבוקרת, כלומר התלמידים יתקבלו אליו בתהליך המבטיח שתהיה אינטגרציה ולא ייווצר מצב של סגרגציה חברתית מסוג כלשהו, וכן שיהיה שוויון בסיכוי להתקבל אליו וללמוד בו. כאשר יש עודף של ביקוש על היצע, על בית הספר לתת עדיפות לילדים מקבוצות של מצוקה כלכלית או בעלי יכולות למידה מאתגרות ולקבוע הסדרים לעריכת הגרלה בין המבקשים להתקבל לבית הספר. יש להביא תכניות ברורות המתייחסות להיבטים אלה.

4.3.2 שקיפות והנגשת המידע: בית הספר יציג את תכניותיו לגבי הפצת המידע עליו לאוכלוסיות השונות בכלל ולאוכלוסיות חלשות בפרט. הבטחה של שקיפות במידע על בית הספר ושל יידוע על הנהלים בטרם ההרשמה ובמהלך הלימודים היא מרכיב חשוב ביותר בהקמה ובהתנהלות של בית הספר הייחודי. בית הספר יצטרך להוכיח שעשה מאמץ מיוחד להגיע לאוכלוסיות מצוקה באזור או באזור בחירה מבוקרת, כדי לאפשר להם בחירה מושכלת.

4.3.3 התמדה: בית הספר מחויב לתלמידיו מרגע שבחרו בו, מרגע קבלתם כתלמידים בו ועד לסיום שנות הלימודים. בית הספר יציג את תכניותיו בכיוונים אלה. במקרה חריג, שבו תלמיד לא ישתלב בבית הספר למרות מחויבותו של בית הספר ודרך פעולתו, יופנה התלמיד לוועדה ברשות שתהיה אחראית לשיבוצו במערך החינוך ותעקוב אחריו.

4.3.4 סמכות ואחריות: לבית הספר סמכות ואחריות לגבי הקורה בתוכו. בית הספר יציג את תוכני פעולתו שיבטאו עיקרון זה.

4.3.5 מתן עדיפות לאזורי מצוקה: תינתן עדיפות להקמת בית ספר ייחודי באזור מצוקה, והוא ישרת את תושבי האזור ואת הבוחרים בו שאינם באזור הקרוב.

4.3.6 אוכלוסיית תלמידים הטרונגית: על בית הספר לשקף את האוכלוסייה במקום חברתית ולימודית. המקום הוא האזור שממנו התלמידים באים ושהרשות או כמה רשויות החליטו עליו. במקומות שבהם הרישום סגור, ללא תכניות של בחירה, ישקף בית הספר הייחודי את אוכלוסיית האזור כולו, היינו יהיה הטרונגי יותר מבתי הספר האזוריים הנוטים להיות הומוגניים. במקומות שמופעלת בהם תכנית בחירה מסוג כלשהו

4. בתי ספר ייחודיים אזוריים, ייחודיים על-אזוריים וייחודיים ארציים

4.1 הגדרות

4.1.1 בית ספר ייחודי על-אזורי: בית ספר שהרשות שהוא פועל במסגרתה קבעה, באישור הוועדה, שהוא יכול לקלוט תלמידים שבית הספר אינו מצוי באזור הרישום שלהם. בית ספר ייחודי על-אזורי יכול לשרת שתי רשויות או יותר, באישור הוועדה.

4.1.2 בית ספר ייחודי אזורי: בית ספר המשרת שתי רשויות או יותר, המקבל תלמידים רק מאזור הרישום שנקבע לו על ידי רשויות החינוך המקומיות, באישור הוועדה.

4.1.3 בית ספר ייחודי ארצי: בית ספר ייחודי אזורי שנקבע באישור הוועדה שתלמידים מכל רחבי הארץ יכולים לבחור בו. כדי לפעול כבית ספר ייחודי ארצי על בית הספר לעמוד בקריטריונים של ייחודיות ארצית, כפי שייקבע על ידי הוועדה.

הערות

בית ספר ייחודי על-אזורי ובית ספר ייחודי אזורי, ובית ספר ייחודי ארצי הם בעלי "אני מאמין" בית-ספרי מערכת, שנגזרות ממנו כל פעולותיו ותכניות הלימוד והפדגוגיה שלו. בתי ספר אלה פועלים כבתי ספר אוטונומיים, והם עומדים בעקרונות ובאמות המידה המופיעים ב-4.3 להלן.

בפרק זה השימוש במונחים "בית ספר", "בית ספר ייחודי", או "בתי ספר ייחודיים" מתאר את שלוש סוגי בתי הספר: ייחודי על-אזורי, ייחודי אזורי וייחודי ארצי.

4.2 כללי

על כל בתי הספר המעוניינים לפעול או הפועלים כיום כייחודיים אזוריים, כייחודיים על-אזוריים או כייחודיים ארציים לעבור את תהליך הקבלה לאישורם ולעמוד בהגדרות, בעקרונות ובתנאים המפורטים להלן. בית ספר הרוצה להיות בית ספר ייחודי על-אזורי או ייחודי אזורי או ייחודי ארצי יכול להיות בית ספר עם סמל מוסד או בית ספר חדש שיעודו הוא להיות ייחודי אזורי, ייחודי על-אזורי או ייחודי ארצי.

4.3 עקרונות

בית ספר ייחודי אזורי, בית ספר ייחודי על-אזורי או בית ספר ייחודי ארצי מחויב לפעול ברוח העקרונות הבאים ברמת בית

לאומית כמיוחד ויחיד במינו בתחום העיסוק שלו, כולל העקרונות ב-4.3. בדיקה של ייחודיות ארצית מתבצעת לגופו של עניין, ונבחנת בין השאר על ידי מומחים במשרד החינוך, בהתייעצות עם גורמים רלוונטיים מחוץ למשרד לבירור הייחודיות הארצית.

4.5 התכנית שיש להגיש לוועדה

על בית הספר להתייחס לנושאים שפורטו תוך שימוש בטופס המובא בנספחים ג' ו-ד' להלן. את התכנית יש להגיש כמפורט במסלול ההגשה לוועדה המובא ב-5 להלן.

5. המסלול למתן אישור לאזור בחירה מבוקרת (כולל הפיילוט) ולבתי ספר ייחודיים אזוריים, ייחודיים על-אזוריים וייחודיים ארציים

5.1 הנושאים שהוועדה מטפלת בהם

אלה הנושאים שהוועדה מטפלת בהם, תוך יישום התקנון והפעלת נוהל קבלה אחיד לגבי כל הפונים אליה:

- מתן אישור, ליווי ומעקב לאזורי בחירה מבוקרת
- מתן אישור לבתי ספר ייחודיים על-אזוריים, ייחודיים אזוריים וייחודיים ארציים במגזרים השונים שבאחריותה
- מיפוי אזורי בחירה מבוקרת ומוסדות חינוך ייחודיים על-אזוריים, ייחודיים אזוריים וייחודיים ארציים, בתיאום עם מחוזות משרד החינוך.

תהיה מידת ההטרוגניות של בית הספר הייחודי דומה לזו של בתי ספר אחרים. יחד עם הצגת התכניות הבית-ספריות יוצגו נתונים המתייחסים להטרוגניות. ייצוג האוכלוסייה יהיה בהתאם לפרמטרים האופייניים למקום: תלמידים עולים וותיקים, תלמידים חזקים וחלשים, תלמידים ממעמד סוציו-אקונומי שונה, תלמידים בעלי קשיי למידה וכד'.

4.3.7 הגבלת מספר בתי הספר הייחודיים: בתי הספר יכולים לפעול במערכות רגילות ובאזורי בחירה מבוקרת. על אזור בחירה מבוקרת לשקול את מספר בתי הספר הללו בהתאם לגודל האוכלוסייה, למספר בתי הספר ולגודל האוכלוסייה שבהם. זאת כדי למנוע סגירת בתי ספר טובים או קטנים באזור בחירה מבוקרת ויכלו בתי הספר לפעול לפי המודל שיוחלט עליו במקום. נתונים המתייחסים לנושא זה יוגשו עם הגשת התכניות של בית הספר.

4.3.8 הסעות: יש להציג הסדר תחבורה הנותן מענה לניוד תלמידים. יובהר שאין המשרד משתתף בעלות קיום הסעות.

4.3.9 גודל בית הספר: בעת ההקמה או בזמן הגשת הבקשה נדרשת אוכלוסייה של 22 תלמידים בכיתה ב-4 שכבות גיל רצופות לפחות, או 30 תלמידים בכיתה, ב-3 שכבות גיל רצופות לפחות. כמו כן נדרשת תכנית צמיחה בטווח של 5 שנים של בין 350 ל-500 תלמידים לשכבות א'-ו' או א'-ח' (תלוי בבקשה לאישור), ובחמ"ד גידול של 150-200 תלמידים. יש לפרט את מקורות הצמיחה במספר התלמידים.

4.3.10 כפיפות לנורמות המחייבות של המדינה: תכנון הלימודים בבית הספר צריך לשקף כי בית הספר יהיה כפוף להחלטות המשרד לגבי תכניות הלימודים (הליבה), הנורמות (שוויון הזדמנויות, אינטגרציה וכד'), המימון, מינוי כוח האדם (מנהלים, מורים) והמבחנים המשותפות למערכת כולה. במקרים מסוימים, כאשר אופי בית הספר מחייב שוני בקבלת תלמידים, יש לאפשר לבית הספר להסביר את השוני ולהגיש לרשות/למחוז/לוועדה הצעה כיצד הוא מתכוון לשלב בין דרישות המשרד ובין תפיסותיו הפדגוגיות. ההחלטה הסופית תהיה בוועדה, לאחר קבלת חוות דעת מקצועית, יחד עם חוות הדעת של הרשות והמחוז.

4.4 ייחודיות ארצית

פנייה לבקשת הכרה בייחודיות ארצית מחייבת את בית הספר לעמוד בקריטריונים של הצעת מענה חינוכי, תוכני ופדגוגי בעל מאפייני מצוינות מובהקת ברמה ארצית ובין-

5.2 השלבים במסלול

הסבר	השלב	
ההיערכות של מגישי ההצעות לקראת הכניסה למסלול האישור ובכלל זה הכנת ההצעות באמצעות הטפסים שבנספחים, השלמת מידע והבהרות במידת הצורך, קבלת חוות דעת של המחוז, ובמידת הצורך של רשויות נוספות, בכפיפות לבקרה של הוועדה ובהתאם לה	היערכות	1
בדיקת ההצעות בוועדה (מפגשי הוועדה נקבעים לפי הצורך והיקף הפניות, ואפשר להתעדכן לגביהם אצל רכז הוועדה)	קבלת היתר	2
ליווי ובקרה של פיתוח ו/או יישום ההצעה במטרה לבחון את הצלחת היזמה (משך הבדיקה והליווי: 3 שנים לבית הספר ו-5 שנים לאזור בחירה מבוקרת)	ליווי ובקרה	3

5.3 פירוט השלבים

5.3.1 הכנת הבקשה

- א. בית הספר או אזור הבחירה המבוקרת יכין בקשה לוועדה כמפורט לעיל, תוך שימוש בטפסים שבנספחים.
- ב. את הבקשה לאזור בחירה מבוקרת מגישה רשות מקומית. את הבקשה לבית ספר יכולים להגיש רשות או התארגנות של תושבים.
- ג. בבקשה יש להבהיר את הסיבה ואת הצורך לפנות לוועדה.
- ד. יש לצרף מסמך חוות דעת, בחתימת ראש הרשות ומנהל מחלקת החינוך. בחוות הדעת נושאי התפקיד מתבקשים לתת את דעתם להיבטים של תרומת בית הספר לרשות או לאזור הבחירה המבוקרת, קידום הקהילה וההיצע החינוכי, אישור תמיכת הרשות בבינוי ובהסעות, דילול מוסדות חינוך אחרים ועוד.

5.3.2 חוות דעת של המחוז (במקרה של בתי"ס ייחודיים לסוגיהם)

- א. מנהל המחוז יקים ועדה מחוזית קבועה או זמנית לבדיקת אזורי בחירה מבוקרת ובתי ספר אזוריים ובתי ספר ייחודיים על אזוריים. מנהל המחוז יעדכן את הוועדה בנוגע לאיוש הוועדה המחוזית.
- ב. הוועדה המחוזית תבדוק את פניית מוסד החינוך או את פניית אזור הבחירה המבוקרת ותיתן את חוות דעתה

לגבי כל מרכיבי התכנית החינוכית והארגונית.

- ג. תינתן אפשרות לנציגי הרשות המקומית מגישת הבקשה להציג את הרעיונות בכתב ובעל פה לפני הוועדה.
 - ד. בישיבת הוועדה המחוזית שבית הספר או אזור הבחירה המבוקרת יוזמנו אליה ישתתפו לפחות נציג בכיר אחד מהמחוז (מנהל המחוז או בעל תפקיד מטעמו), מחמ"ד, המפקח הרלוונטי של בית הספר ולפי דרישת הוועדה גם מומחה בתחום שהאישור מתבקש עליו.
 - ה. בעקבות ישיבת הוועדה יצא פרוטוקול חתום שינמק את החלטות הוועדה המחוזית. בנימוקי הוועדה יש להתייחס לנושאים האלה: האיכות הפדגוגית של תכניות לימודים, התאמת צוות ההוראה, ייחודיות בית הספר או בתי הספר, דילול מוסדות החינוך, תרומת בית הספר לאזור הבחירה המבוקרת או הרשות, מיון תלמידים, תשלומי הורים, וכן לנושאים של פיקוח ובקרה.
 - ו. פרוטוקול הוועדה החתום, בצירוף מסמך המנמק את המשך הטיפול וכל מסמכי ההצעה, יועברו לוועדה לבתי ספר ייחודיים על-אזוריים ולאזורי בחירה מבוקרת. ההמלצות, ובכלל זה המידע על הפניית החומר לוועדה, ישלחו גם למגישים.
- 5.3.3 קבלת היתר - הוועדה לבתי ספר ייחודיים על-אזוריים ולאזורי בחירה מבוקרת**
- א. הוועדה תתכנס במועד ידוע מראש ובתיאום מראש כדי לאפשר את קיום הוועדות במחוזות וכדי לאפשר לפונים להכין את החומרים.
 - ב. הוועדה תורכב מבכירי משרד החינוך, ובכלל זה נציגי החינוך המוכר שאינו רשמי, אגף התקציבים, הייעוץ המשפטי, הפיתוח, החמ"ד, המועצות המקומיות, המנהלים והסתדרות המורים. את עבודת הוועדה ילווה באופן שוטף צוות מקצועי שימונה על ידי מנכ"ל המשרד.
 - ג. יתאפשר לבית הספר או לאזור בחירה מבוקרת או לקבוצה היוזמת להופיע לפני הוועדה בכתב ובעל-פה.
 - ד. בתהליך האישור של בית הספר כייחודי אזורי, כייחודי על-אזורי, כייחודי ארצי או באזור בחירה מבוקרת תתייחס הוועדה לנושאים המופיעים בנהלים ובפרמטרים, ובכלל זה -
 1. הייחודיות של בית הספר או של אזור הבחירה המבוקרת

2. איכות ההצעה והדרכים לקדמה לאור החסרים הקיימים;
3. הפוטנציאל ליישום ההצעה;
4. תרומת ההצעה לקידום החינוך ברשות ובמחוז כמענה לצורכי החינוך ב;
5. עמידה בעקרונות הבסיסיים של המשרד והחינוך הממלכתי: אינטגרציה, תכניות לימודים, משוב ובקרה וכד'.

1. הוועדה תחליט בנוגע לאישור ולכניסה לתקופת ליווי ובקרה שלא תעלה על 5 שנים לאזור בחירה מבוקרת ועל 3 שנים לבית ספר ייחודי. במסגרת תכנית הניסוי תתבצע הבקרה בהתאם לדרכי הפעולה שייקבעו על ידי מטה הניסוי.

2. בעקבות פגישת הוועדה יצא פרוטוקול חתום ובו הנימוקים להחלטות הוועדה.

3. ממצאי הוועדה והחלטתה יישלחו גם למגישים.

5.3.4 ליווי ובקרה

- א. בעקבות קבלת האישור יוכלו המגישים לפעול.
- ב. הליווי והבקרה יוגדרו על ידי הוועדה בדגש על הפיתוח, על היישום ועל הליווי המקצועי כדי לבחון את ביצוע התכנית של המוסד/האזור כפי שהוגשה בעת קבלת האישורים.
- ג. פעילות הליווי והבקרה תבוצע, לפי החלטת המשרד, באמצעות הגורמים המתאימים ובתיאום עם המחוז ועם הרשות הרלוונטיים.
- ד. בתום תקופת הזמן שהוקצבה ועל פי דיווחי הליווי והבקרה שבוצעו בתקופת הליווי תדון הוועדה בדרכי שבה ימשיך המוסד או האזור את פעולתו ותעדכן את המחוז אשר באחריותו להמשיך את הפיקוח ואת הליווי.

[נספח 8] חוזר מנכ"ל: תשלומי הורים לוועדת חריגים

3 ארגון ומינהל

3.11 תשלומי הורים

- מוסדות חינוך בפיקוח המחוז החרדי המקיימים תכנית לימודים נוספת תורנית, באישור המחוז החרדי, והם אחד מאלה:

- בית ספר יסודי, חטיבת ביניים, בית ספר תיכון, ישיבה תיכונית וסמינר שפועלת בהם פנימייה מלאה או חלקית

- בית ספר יסודי, חטיבת ביניים, בית ספר תיכון, ישיבה תיכונית וסמינר שמתקיימת בהם פעילות לאחר שעות הלימודים הרגילות, ללא לינה (להלן "פנימיית יום").

3.11-18 גביית תשלומי הורים ושכר לימוד במוסד חינוך שאינו רשמי יסודי, וגביית תשלומי הורים עבור מקצועות לימוד ברמה מוגברת, תכנית לימודים נוספת תורנית ובמוסד חינוך ניסויי וייחודי.

מבוא

תמצית ההוראה

חוזר זה מסדיר את כל הקשור בגביית שכר לימוד ותשלומי הורים במוסדות חינוך מוכרים שאינם רשמיים, בגביית תשלומי הורים עבור מקצועות לימוד ברמה מוגברת בחטיבה העליונה, וכן בגביית תשלומי הורים במוסדות ייחודיים, רשמיים ומוכרים שאינם רשמיים, ובאופן שבו נדרש לקבל אישור לכך. החוזר מבהיר מי רשאי לגבות שכר לימוד ודמי רישום, וכן את גובה שכר הלימוד, את הדרכים לקבלת אישור לגבייתו ואת דרכי גבייתו. ההנחיות לגבי גביית תשלומים לתכנית נוספת בבתי ספר ייחודיים הן בתוקף משנת הלימודים התשע"ה ועד שנת הלימודים התש"ף בלבד.

החוזר מסדיר את כל הקשור בתשלומי הורים עבור תל"ן תורנית בדרגי החינוך השונים, מגביל את הסכומים המותרים לגבייה במסגרת זו מתוך מגמה להפחית אותם ככל האפשר, מציב כללים לשקיפות כלפי ההורים במוסד החינוכי, וכן קובע כללים לפעולה לשם קבלת האישור והפעלת התכנית על פיו בלבד, באחריות ישירה של מנהל המוסד החינוכי.

מטרת החוזר היא לחזק את המגמה של הפחתה בתשלומים הגבוהים המושגים על ההורים בגין קיומה של תכנית זו ולהביא לצמצום בהדרגה. כל הסכומים המצוינים בחוזר זה הם סכומים מרביים, ומשרד החינוך מעודד מגמה של גביית סכומים נמוכים מסכומים אלו; זאת כדי לעודד חיסכון בהוצאות ולהימנע מגבייה מופרזת וכן כדי להפחית את הלחץ החברתי המוטל על ההורים ועל משפחות שמצב הכלכלי אינו מאפשר להן לשאת בנטל התשלומים.

כמו כן החוזר נועד ליצור מצב של שקיפות כלפי ההורים

תוקף ההוראה

החל מ-24 באוגוסט 2016. ההוראה לגבי גביית תשלומי הורים במוסדות חינוך ניסויים וייחודיים היא בתוקף עד שנת הלימודים התש"ף בלבד.

תאריך הפרסום

24 באוגוסט 2016.

התחולה

מוסדות חינוך רשמיים ומוכרים שאינם רשמיים ומוסדות חינוך שחל עליהם חוק הפיקוח על בתי הספר, התשכ"ט-1969.

ההנחיות לגבי תכנית לימודים נוספת תורנית יחולו על מוסדות החינוך האלה:

- מוסדות חינוך ממלכתיים-דתיים המקיימים תכנית לימודים נוספת תורנית, באישור המנהל לחינוך דתי, והם אחד מאלה:

- בית ספר יסודי, חטיבת ביניים, בית ספר תיכון, ישיבה תיכונית ואולפנה שפועלת בהם פנימייה מלאה או חלקית

- בית ספר יסודי, חטיבת ביניים, בית ספר תיכון, ישיבה תיכונית ואולפנה שמתקיימת בהם פעילות לאחר שעות הלימודים הרגילות, ללא לינה (להלן "פנימיית יום").

- סעיף 11-3.11 בחוזר הוראות הקבע סד/2(א), "תשלומי הורים" - תיקון לסעיף 9-3.11 בחוזר הוראות הקבע סג/3(א)
- סעיף 12-3.11 בחוזר הוראות הקבע סד/4(א), "תכנית לימודים נוספת (תל"ן) בגני ילדים - השלמה לסעיף 9-3.11 בחוזר הוראות הקבע סג/3(א)"
- סעיף 16-3.11 בחוזר הוראות הקבע עה/1(א), "תשלומי הורים עבור תכנית לימודים נוספת תורנית במוסדות חינוך ממלכתיים דתיים"
- סעיף 29-3.1 בחוזר הוראות הקבע סח/3(א), "מוסדות חינוך ניסויים - גני ילדים ובתי ספר" (למעט סעיף קטן 8 שבטל)
- סעיף 50-3.7 בחוזר הוראות הקבע סה/4(א) "ניהול הגבייה והכספים במוסד החינוכי: חוק לימוד חובה (תיקון מס' 26), התשס"ד-2004"
- סעיף 40-3.1 בחוזר הוראות הקבע עא/6(א), "עדכון נוהלי הוועדה לבתי ספר ייחודיים אזוריים ועל-אזוריים ואזורי בחירה מבוקרת וביצוע ניסוי מקדים להרחבת אזורי הרישום ברשויות המקומיות"
- סעיף 45-3.1 בחוזר הוראות הקבע עג/10(א), "מרכזי הפצה ניסויים בגן הניסויים והיזמות שבמזכירות הפדגוגית"
- סעיף 74-3.7 בחוזר הוראות הקבע עג/1(א), "הענקת מלגות לתלמידים שהורים מתקשים בתשלום עבור אבזרי לימוד ופעילויות חינוכיות וחברתיות"
- סעיף 83-3.7 בחוזר הוראות הקבע עה/1(ב), "מעבר בתי הספר היסודיים לניהול עצמי: עקרונות המדיניות ומודל היישום"

התפוצה

המנהלים במוסדות החינוך הרשמיים והמוכרים שאינם רשמיים ובמוסדות הפועלים ברישיון לפי חוק פיקוח על בתי-ספר, התשכ"ט-1969, המפקחים הכוללים, מנהלי המחוזות ומנהלי מחלקות החינוך ברשויות המקומיות.

הגורם האחראי

- שם היחידה: המינהל הפדגוגי
- בעל התפקיד: מנהל אגף יישומי חוק ומדיניות במערכת החינוך
- מס' הטלפון: 02-5604028
- דוא"ל: hagitme@education.gov.il

לגבי השימוש שנעשה בסכומים שהמוסד החינוכי גובה עבור קיומה של התכנית. בסופו של החוזר מצויות טבלאות עזר פשוטות אך מפורטות, שדרךן יוכלו ההורים ללמוד מהו היקף הלימודים הנוספים שהתלמידים מקבלים במסגרת תכנית זו, בייחוד בכל הנוגע לסכומים הנגבים מההורים.

בנוסף לאחריות של הבעלים על מוסד החינוך לקיומן של ההנחיות בחוזר זה, החוזר גם מטיל אחריות אישית על מנהל בית הספר בגין גבייה שלא על פי הכללים המצוינים להלן, וכן קובע סנקציה חמורה של פגיעה בתקצובו השוטף של בית הספר במקרים של חריגה מכללים אלה.

תמצית השינויים מהחוזר הקודם

חוזר זה מבטל את סעיף 17-3.11 בחוזר הוראות הקבע עד/12(א) באותו נושא בשל הכנסת הבהרות בעניין האפשרות לגבות שכר לימוד, הארכת הוראת השעה להתש"ף, ועדכון סעיפי הגבייה לבתי ספר ייחודיים.

החוזר מבטל גם את סעיף 16-3.11 בחוזר הוראות הקבע עד/12(א) בנושא "תשלומי הורים עבור תכנית לימודים נוספת תורנית במוסדות חינוך ממלכתיים-דתיים". זאת במטרה לכלול את כלל ההוראות הנוגעות לגבייה בשל תכניות לימוד נוספות בחוזר אחד.

הסטטוס

החלפה.

חוזרים קודמים שחוזר זה מבטל

- סעיף 17-3.11 בחוזר הוראות הקבע עד/12(א), "גביית תשלומי הורים ושכר לימוד במוסדות חינוך מוכרים שאינם רשמיים ובמוסדות במעמד פטור, גביית תשלומי הורים עבור מקצועות לימוד ברמה מוגברת בחטיבה העליונה וגביית תשלומי הורים במוסדות ניסויים וייחודיים"
- סעיף 16-3.11 בחוזר הוראות הקבע עד/12(א), "תשלומי הורים עבור תכנית לימודים נוספת תורנית במוסדות חינוך ממלכתיים-דתיים".

חוזרים תקפים בנושאים קשורים

- סעיף 9-3.11 בחוזר הוראות הקבע סג/3(א), "תשלומי הורים"
- סעיף 10-3.11 בחוזר הוראות הקבע סג/6(א), "תשלומי הורים" - תיקון לסעיף 9-3.11 בחוזר הוראות הקבע סג/3(א)

תוכן העניינים

1. כללי
2. תשלומי הורים ושכר לימוד במוסדות חינוך לא רשמיים - מוסדות מוכרים שאינם רשמיים ומוסדות במעמד פטור
3. גביית תשלומי הורים עבור מקצועות לימוד ברמה מוגברת בחטיבה העליונה
4. גביית תשלומי הורים עבור תכנית לימודים נוספת תורנית
5. גביית תשלומי הורים במוסדות חינוך ניסויים וייחודיים
6. הוראות שונות

נספחים

- נספח א:** טבלאות עזר - הסכומים המרביים המותרים לגבייה
- נספח ב:** פירוט הבקשה לאישור גבייה מהורי התלמידים עבור תל"ן תורנית
- נספח ג:** הודעה להורים על תכנית תורנית נוספת במוסד החינוכי
- נספח ד:** בקשה לגביית תשלומים נוספים
- נספח ה:** אמות מידה לעבודת ועדות החריגים.

1. כללי

הפעילות במוסדות החינוך, ובכללה הוראת תכנית הלימודים המחייבת, מתבססת בעיקרה על שירותים הניתנים על ידי המדינה ועל ידי הרשויות המקומיות במוסד חינוך רשמי ועל ידי הבעלים של המוסד במוסד חינוך שאינו רשמי. פעילות זו כוללת העסקת מורים, מנהלים, עובדי חינוך ומינהל אחרים, וכן בנייה ואחזקה של מוסדות חינוך. עם זאת, נוסף על השירותים הניתנים על ידי המדינה ועל ידי הרשות מקומית או על ידי הבעלים על מוסד החינוך, יש גם שירותים שהפעלתם מתקיימת באמצעות מימון של הורי התלמיד, בהתאם לכללים, למגבלות ולסייגים המפורטים בחוזר זה.

ההוראות לעניין תשלומי הורים לפי סעיף 6(ד) לחוק לימוד חובה התש"ט-1949 חלות על מוסדות חינוך רשמיים ועל מוסדות חינוך שאינם רשמיים בשלבי החינוך היסודי והעל-יסודי.

יובהר כי תשלומי ההורים הבסיסיים עבור ביטוח, טיולים, מסיבות וכו', וכן התשלומים בגין תכנית לימודים נוספת ובגין רכישת שירותים מרצון, מוסדרים באמצעות חוזר המנכ"ל הודעות בנושא "תשלומי הורים" המתפרסם בסמוך לראשיתה של כל שנת לימודים. בכל מקרה אין להתנות רישום תלמידים בתשלום כלשהו, אלא אם כן ניתן אישור לכך לפי ההוראות בחוזר זה.

2. תשלומי הורים ושכר לימוד במוסדות חינוך לא רשמיים - מוסדות מוכרים שאינם רשמיים ומוסדות במעמד פטור

2.1 מבוא

2.1.1 מוסדות חינוך מוכרים שאינם רשמיים בשלב החינוך היסודי (כיתות א'-ו' או א'-ח') מתוקצבים על ידי המדינה מכוח סעיף 11 לחוק החינוך הממלכתי התשי"ג-1953 (להלן "חוק החינוך הממלכתי") ותקנות החינוך הממלכתי (מוסדות מוכרים), התשי"ד-1953, בשיעור 60%-75% מתקן הבסיס של שעות הלימוד של מוסדות חינוך רשמיים דומים, ומתוקצבים בגין שרתים ומזכירים ורכיבים נוספים.

שיעור התקצוב נקבע בהתחשב בגורמים אלו:

- המצב החברתי-כלכלי של אוכלוסיית התלמידים במוסד החינוך
- קיומם של תהליכי מיון של התלמידים המתקבלים אליו
- הנשרה על רקע הישגים לימודיים.

2.1.2 מוסדות חינוך במעמד פטור מתוקצבים מכוח סעיף 10א לחוק לימוד חובה, התש"ט-1949 (להלן "חוק לימוד חובה") בשיעור של 30%-55% מתקן הבסיס של שעות הלימוד של מוסד חינוך רשמי ובגין רכיבים נוספים.

2.1.3 חוזר זה בא להסדיר את האופן שבו יתאפשר לבעלים על מוסד חינוך להשלים את התקציב של מוסד מוכר שאינו רשמי ומוסד במעמד פטור המתוקצבים על ידי המדינה בשיעור חלקי. למען הסר ספק יצוין כי האפשרות לגביית שכר לימוד ודמי רישום אינה מתייחסת למוסדות חינוך מיוחד מוכרים שאינם רשמיים שבהם משרד החינוך נושא בשכר לימודיו של התלמיד לפי דין או המתוקצבים כפי שמוסדות החינוך הרשמיים מתוקצבים.

2.2 גביית שכר לימוד במוסדות חינוך לא רשמיים

2.2.1 שכר הלימוד יאושר על ידי משרד החינוך מדי שנה,

החינוך לקיים אופי חינוכי ייחודי ותכניות תוספתיות הם רשאים לקיים תל"ן בהיקף של 5 ש"ש באישור מנהל המחוז או מי טעמו. מוסד חינוך המבקש לקיים תל"ן מעבר ל-5 ש"ש חלות עליו ההוראות בסעיף קטן 5 להלן.

2.3 גביית דמי רישום

2.3.1 מוסד חינוך מוכר שאינו רשמי בחינוך היסודי ומוסד במעמד פטור יהיו רשאים לגבות דמי רישום במועד הרישום.

2.3.2 גובה דמי הרישום יהיה לכל היותר 5 אחוזים משכר הלימוד המאושר למוסד או 150 ש"ח, לפי הנמוך מביניהם. מוסד חינוך שטרם אושר לו שכר לימוד (מאחר שלא פעל בשנה"ל שקדמה להגשת הבקשה ולא הגיש בקשה) יהיה רשאי לגבות דמי רישום בגובה של 50 ש"ח.

2.3.3 האישור לגביית דמי רישום יינתן בתנאי שמוסד החינוך ישיב את דמי הרישום להורי התלמיד אם התלמיד לא ילמד במוסד. סעיף זה לא יחול אם התלמיד או הוריו החליטו שהוא לא ילמד במוסד החינוך.

2.3.4 יודגש שמוסד החינוך אינו רשאי לגבות דמי רישום מתלמידים ממשיכים.

2.4 התנאים והמועדים לאישור הגבייה של שכר לימוד, דמי רישום ותשלומי הורים

2.4.1 מוסדות חינוך מוכרים שאינם רשמיים ומוסדות פטור יגישו מדי שנה בקשה עד לתאריך 15 במאי לאישורו של מנהל המחוז או מי מטעמו לגביית שכר לימוד ותשלומי הורים לשנת הלימודים הקרובה. הבקשה תוגש באמצעות מערכת "אפיק". במקרה שלא יהיה אפשר להגיש בקשה לאישור שכר לימוד במערכת ממוחשבת, תוגש הבקשה בפנייה למפקח על המוסד החינוכי. בבקשה יפורטו שכר הלימוד ותשלומי ההורים שהמוסד מבקש לגבות וכן אסמכתאות ככל שיידרש. הבקשה לתשלומי הורים תוגש בצורה מפורטת, ויתוארו בה השירותים הנוספים שהגבייה מתבקשת עבורם במסגרת תשלומי ההורים. אם ניתן אישור לגבייה נוספת לפי סעיף קטן 6 להלן, יצורף האישור לבקשה.

2.4.2 שכר הלימוד ותשלומי ההורים יאושרו עד סוף חודש נובמבר בכל שנת לימודים באמצעות מערכת "אפיק".

2.4.3 מוסדות החינוך יפרסמו להורים בחוזר מפורט ובהיר

לפי פנייה של הבעלים על מוסד החינוך, לכל מוסד מוכר שאינו רשמי ומוסד במעמד פטור, באופן ששכר הלימוד המרבי יהיה ההפרש שבין תקצוב המדינה את מוסד החינוך בפועל לבין 100% תקצוב שעות הלימוד, בתוספת תקורה מרבית בשיעור 15%.

2.2.2 למוסד חינוך מוכר שאינו רשמי חדש, אשר טרם נקבע שיעור תקצובו על ידי משרד החינוך, תאושר גבייה מרבית לפי ההפרש בין ההשתתפות בתקציב בשיעור של 65% ובין 100% תקצוב שעות הלימוד, בתוספת תקורה בשיעור של עד 15% בשנת הלימודים הראשונה.

2.2.3 מוסד חינוך מוכר שאינו רשמי שיש לו הוצאות נוספות בגין שכירות בתמורה מלאה של מבנה מוסד החינוך בלבד או הוצאות הנבעות מבעלות על המבנה של מוסד החינוך בלבד - מוסד חינוך כזה יהיה רשאי לגבות תוספת לתקורה של עד 5% נוספים.

2.2.4 לצורך הבהרה מובאת להלן נוסחת שכר הלימוד המתבססת על מספר התלמידים במוסד, על פרופיל המוסד, על שיעור השתתפות המדינה בתקצובו של המוסד ועל שיעור התקורה:

$$\text{שכר לימוד לתלמיד} = \frac{[R]5(T - P) \times V + T \times V \times (0.1 + M)}{M}$$

מקרה

T: מלוא השעות המתוקצבות למוסד חינוך רשמי זהה

P: השעות המתוקצבות למוסד החינוך הלא רשמי הנתון לפי שיעור ההשתתפות של המדינה

V: ערך השעה בש"ח על פי פרופיל המוסד

M: מספר התלמידים במוסד החינוך

R: התוספת לתקורה. ככלל תהיה התוספת לתקורה שווה 0, למעט במוסד חינוך השוכר מבנה בתמורה מלאה או שהוא הבעלים על מבנה מוסד החינוך ויש לו הוצאות הנבעות מכך. במקרה זה לא תעלה התוספת המרבית על 5%.

2.2.5 נוסף על שכר הלימוד שחושב עבור מוסד החינוך הוא רשאי לגבות מההורים תשלומי חובה ורשות ותשלומים עבור רכישת שירותים מרצון ותל"ן בהיקף ובגובה הסכומים המאושרים על ידי משרד החינוך במסגרת תשלומי ההורים לכלל מערכת החינוך ולפי הנחיות המנהל הכללי המובאות בחוזרי המנהל הכללי.

2.2.6 בהתאם לאמור ב-2.2.5, כדי לאפשר למוסדות

החטיבה העליונה (כיתות י"ב או ט"ז-י"ב) במוסדות החינוך העל-יסודיים, ומתקצב את הדרישות הלימודיות בתכניות אלו.

תקצוב המדינה מאפשר למוסד החינוך להעמיד לתלמידיו מגוון של מקצועות בחירה ברמה מוגברת. המדינה מאפשרת למוסדות חינוך המבקשים להעמיק ולהעשיר את הלמידה במקצועות הבחירה ברמה המוגברת לעשות זאת באמצעות שירותים נוספים הנרכשים מרצון. ההוראות להלן באות להסדיר את אופן הגבייה עבור תוספות אלה.

3.2 גביית תשלומי הורים עבור מקצועות לימוד ברמה מוגברת (5 יחידות לימוד)

3.2.1 הוראות כלליות

- א. הגבייה תבצע רק מתלמידים הלומדים את מקצועות הלימוד בפועל. אין לגבות תשלום זה מכלל ההורים.
- ב. הגבייה היא בגין תוספת פעילויות, ואין לגבות עבור רכישה של ציוד עבור מוסד החינוך.
- ג. למען הסר ספק, הגבייה תותר רק בכיתות י"ב.

3.2.2 גבייה עבור שעות העשרה

- א. שעות העשרה הן שעות ללימוד נושאים שאינם מרכיב מחייב בתכנית הלימודים. הגבייה עבור שעות אלה היא רכישת שירותים מרצון. הגבייה תותנה בהסכמה מראש בכתב של כל אחד ואחד מההורים לתשלום. אין די בהסכמה של נציגות הורים.
- ב. לימודי העשרה הם תוספת ללימודים במקצוע בחירה מוגבר. בכל מקרה אין למנוע מתלמיד ללמוד מקצוע זה, גם אם בחר שלא ללמוד את לימודי העשרה.
- ג. יובהר כי גבייה בגין פעולות העשרה תותר אך ורק במקצועות לימוד שיש בהם הצדקה לביצוע פעולות אלה והן נובעות מאופי המקצוע, כגון מגמות בתחום האמנות או בתחום ידיעת הארץ, והיא מוגבלת לשני מקצועות התמחות ברמת 5 יחידות לימוד.
- ד. סכום הגבייה יהיה 750 ש"ח לכל היותר לכל מקצוע ובסך הכול 1,500 ש"ח לכל היותר, בתנאי שימולאו התנאים האלה:

1. הגשת פירוט תקציבי מלא לאישור מראש על ידי הגורם המאשר את חוזר התשלומים המוסדי
2. הצגה מראש של התכנית המאושרת והפירוט

את פירוט שכר הלימוד ותשלומי ההורים שאושח על ידי משרד החינוך. העתק מהפרסום להורים יועבר לממונה על תשלומי ההורים במחוז שבתחומו המוסד פועל.

2.4.4 תאגידים שהם בעלים של מוסדות מוכרים שאינם רשמיים ומוסדות במעמד פטור יפרסמו באתר משרד החינוך "הכול אודות מוסדות חינוך", באמצעות מנהלי מוסדות החינוך שבבעלותם, מאזנים של הבעלות העומדים בהוראות גילוי הדעת של לשכת רואי החשבון ועל פי ההנחיות של חשבות משרד החינוך. בין הנתונים שיפרסמו המוסדות יכללו גם שכרם של מקבלי 5 המשכורות הגבוהות ביותר בתאגיד.

2.4.5 בעלים של מוסד חינוך יכול לבקש לגבות שכר לימוד העולה על שכר הלימוד לפי פרק זה, אך מוסד כזה לא יתקצב כלל על ידי משרד החינוך.

2.5 כללים לגבייה

2.5.1 מוסד חינוך מוכר שאינו רשמי המתקצב באופן מלא על ידי המדינה אינו רשאי לגבות שכר לימוד ודמי רישום לפי פרק זה.

2.5.2 מוסד חינוך אינו רשאי לגבות שכר לימוד בלי שניתן אישור לגבייה על ידי מנהל המחוז של משרד החינוך.

2.5.3 מוסד שאושרה לו גבייה של שכר לימוד בשנת לימודים קודמת יהיה רשאי לגבות מקדמה, לפי הסכם בכתב, עבור שנת הלימודים הבאה בגין שני חודשי לימודים בסכום שלא יעלה על שכר הלימוד שאושר. המוסד יהיה רשאי לגבות סכום זה רק החל מחודש יולי שלקראת שנת הלימודים הבאה. אם שכר הלימוד שיאושר בשנת הלימודים הבאה יהיה קטן יותר, יופחתו סכומי הגבייה בהמשך השנה באופן שסכום הגבייה, כולל המגבלה, לא יעלה על הסכום המרבי המאושר לגבייה.

2.5.4 הגבייה תבצע באמצעות מוסד החינוך או באמצעות הבעלות על המוסד ולא על ידי שום גורם אחר.

3. גביית תשלומי הורים עבור מקצועות לימוד ברמה מוגברת בחטיבה העליונה

3.1 מבוא

משרד החינוך נושא בעלותו של שכר הלימוד של מקצועות החובה ושל 2 מקצועות בחירה ברמה מוגברת בשלב

התקציבי להורים

3. הסכמה מראש בכתב של כל אחד ואחד מההורים לתשלום
4. אם הוחלט לקיים את התכנית בהחלטת רוב ההורים ולא כולם - שיתוף ללא תשלום של התלמידים שהורים במיעוט ואינם משלמים עבור התכנית
5. מאמץ של המוסד לצמצם את העלויות באופן שלא יזדקק לגבייה של הסכום המרבי.

3.2.3 גבייה עבור שעות תגבור ומרכזי למידה

- א. שעות תגבור הן שעות שאין לומדים בהן תכנים חדשים אלא הן משמשות לחזרה ולתרגול של החומר הנלמד. אין לגבות תשלום עבור שעות אלה.
- ב. מרכז למידה הוא מרכז המופעל על ידי הרשות המקומית או על ידי הבעלות על מוסד החינוך לצורך צמצום פערים לימודיים. השתתפות במרכז למידה נחשבת לתל"ן, וגביית תשלום תותנה בהסכמה מראש ובכתב של כל אחד ואחד מההורים שילדיהם משתתפים בפעילות. אין די בהסכמה של נציגות הורים.

3.2.4 גבייה עבור מקצוע בחירה מוגבר

מקצוע בחירה מוגבר הוא מקצוע בחירה שלישי ברמה מוגברת של 5 יחידות לימוד, בנוסף לשני מקצועות הבחירה המתוגברים והמתקצבים על ידי המדינה. מקצוע בחירה מוגבר נחשב לתל"ן, וגביית תשלום תותנה בהסכמה מראש ובכתב לתשלום של כל אחד ואחד מההורים לתלמידים הבוחרים ללמוד מקצוע בחירה מוגבר. אין די בהסכמה של נציגות הורים.

3.3 אישור ופיקוח

אישור תשלומי ההורים במסגרת זאת ייעשה באמצעות מערכת "אפיק". יש לפרט במערכת את כלל הפעולות שהגבייה מבוקשת עבורן ואת עלותה של כל אחת ואחת מפעולות אלה.

4. גביית תשלומי הורים עבור תכנית לימודים נוספת תורנית

4.1 כללי

תכנית לימודים נוספת תורנית המשלבת תוספת של לימודי

קודש עם לימודי חול קיימת במערכת החינוך בישראל עוד מימי טרום המדינה. מטרת ההנחיות שלהלן לאפשר את המשך קיומה של התכנית במוסדות חינוך ממלכתיים-דתיים, או במוסדות חינוך חרדיים המקיימים אותה, הגם שהיא אינה מתקצבת על ידי משרד החינוך, ולהסדיר את גביית התשלומים בגין הפעלת התכנית.

4.2 הגדרות

4.2.1 תכנית לימודים נוספת תורנית (תל"ן תורנית):

תכנית לימודים שעניינה תוספת של לימודי קודש המשולבים באופן אינטגרלי בתכנית הלימודים הבית-ספרית, באופן שאינו מאפשר הפרדה ביניהם.

4.2.2 מוסד חינוך:

לעניין חוזר זה -

א. מוסד חינוך ממלכתי-דתי המקיים תכנית לימודים נוספת תורנית באישור המינהל לחינוך דתי, והוא אחד מאלה:

1. בית ספר יסודי, חטיבת ביניים, בית ספר תיכון, ישיבה תיכונית ואולפנה שפועלת בהם פנימייה מלאה או חלקית
2. בית ספר יסודי, חטיבת ביניים, בית ספר תיכון, ישיבה תיכונית ואולפנה שמתקיימת בהם פעילות עד שעות אחרי הצהריים או הערב, ללא לינה (להלן - "פנימיית יום").

ב. מוסד חינוך בפיקוח המחוז החרדי המקיים תכנית לימודים נוספת תורנית, באישור המחוז החרדי, והם אחד מאלה:

1. בית ספר יסודי, חטיבת ביניים, בית ספר תיכון, ישיבה תיכונית וסמינר שפועלת בהם פנימייה מלאה או חלקית
2. בית ספר יסודי, חטיבת ביניים, בית ספר תיכון, ישיבה תיכונית וסמינר שמתקיימת בהם פעילות לאחר שעות הלימודים הרגילות, ללא לינה (להלן - "פנימיית יום").

4.3 אישור תכנית לימודים נוספת תורנית במוסד בפיקוח החינוך הממלכתי-דתי

4.3.1 מוסד חינוך ממלכתי-דתי המבקש לשלב במהלך יום הלימודים תכנית לימודים נוספת תורנית, יפנה בבקשה למפקח של המינהל לחינוך דתי במחוז

משרד החינוך לקבלת אישור מדי שנה (ראו טופס ג. בקשה לאישור בנספח ב להלן).

מוסד קיים המבקש להפעיל תכנית תורנית נוספת, אם אושרה לו, יצמיח את הכיתות התורניות בהדרגה, כדי שתלמידים יוכלו לסיים את לימודיהם בשלב החינוך שהחלו בו.

4.3.2 בבקשה יפרט מנהל המוסד החינוכי את תכניות הלימודים, את מספר שעות הלימודים במוסד החינוכי, את מספר השעות הנוספות האמורות להילמד במסגרת תכנית הלימודים הנוספת התורנית, את העלות הצפויה לקיום התכנית ואת מספר התלמידים הצפויים ללמוד במוסד. כמו כן יפרט מנהל המוסד את התכנית החברתית התורנית הנוספת, אם יש כזו, ואת העלות הצפויה לקיומה. הבקשה תוגש עד יום ו' בניסן בשנת הלימודים הקודמת לשנת הלימודים המבוקשת.

4.3.6 באחריות המפקח הישיר לוודא כי הפעילות במוסד החינוכי מתקיימת לאורך כל השנה בהתאם לאישור שניתן לו. נוכח מפקח על בית ספר כי המוסד החינוכי אינו מקיים את התכנית בהתאם לאישור, יורה למנהל המוסד להודיע על כך לכלל ההורים בבית הספר, וכן יורה להפסיק את הגבייה באופן מיידי ולהשיב להורים כספים שנגבו על ידו בעבור התכנית.

4.3.3 לפני אישור הבקשה יבחננו מנהל המחוז והמפקח על בית הספר את כל הנתונים האלה:

בתחילת שנת הלימודים או לקראתה יעביר מנהל המוסד החינוכי לנציגות ההורים בבית הספר דוח כספי על שנת הלימודים הקודמת, ובו יפורטו כלל השימושים שנעשו בתשלומי ההורים.

א. קיומו של מוסד חינוך ממלכתי-דתי המשלב תכנית לימודים נוספת תורנית באזור הרישום

4.4 הרשמה

ב. קיומם של כיתות לימוד או מוסד חינוך ממלכתי-דתי שאינם משלבים תכנית לימודים נוספת תורנית באזור הרישום

4.4.1 בכל מקרה לא יהיה העדר יכולת כלכלית לשאת בנטל תשלומים של תכנית לימודים נוספת תורנית עילה לאי-קבלתו של תלמיד למוסד חינוך תורני או להוצאת התלמיד מהמוסד החינוכי.

ג. עמדת הורי התלמידים הלומדים בבית הספר

ד. עמדת רשות החינוך המקומית לגבי הבקשה

ה. המדיניות של קבלת תלמידים למוסד החינוכי.

4.4.2 הורה המבקש לרשום את ילדו למוסד המקיים תכנית לימודים ממלכתי-דתית באזור רישום שילדו משתייך אליו יוכל לבחור בין לימודים במוסד שיש בו כיתה המשלבת תל"ן תורנית בתשלום ההורים לבין לימודים במוסד שיש בו כיתה שאינה משלבת תל"ן תורנית. אם אין כיתה כזו באזור הרישום ואין לתלמיד ולהוריו אפשרות בחירה, תתאפשר למידת תלמיד שאינו מעוניין בתכנית התורנית הנוספת בכיתה המקיימת את התכנית.

במוסד הפועל ברישיון לפי חוק הפיקוח על בתי הספר ייוועץ המפקח במנהל אגף א' - רישוי מוסדות חינוך במינהל לרישוי, לבקרה ולאכיפה.

4.3.4 מוסד חינוך ממלכתי-דתי לא יהיה רשאי להפעיל תכנית לימודים נוספת תורנית לפני שיקבל את אישור מנהל המחוז והמפקח.

4.4.3 הורה המבקש לרשום את ילדו למוסד חינוך המשלב תל"ן תורנית יחתום על הסכמתו לשלם את התשלומים בגין התכנית על פי המפורט בחוזר זה, וזאת מאחר שתכנית הלימודים הנוספת התורנית אינה מתקצבת על ידי משרד החינוך.

4.3.5 מנהל המחוז והמפקח ישקלו לאשר את קיומה ואת שילובה של תכנית לימודים נוספת תורנית בתנאים האלה:

4.5 עלות תכנית לימודים נוספת תורנית

א. באזור הרישום קיימים מוסד חינוך ממלכתי-דתי או כיתות לימוד שאינם משלבים תל"ן תורנית בתכניות הלימודים שלהם. פתיחת כיתה שאינה משלבת תל"ן תורנית תהיה בהתאם לכללים של משרד החינוך באשר למספר התלמידים בכיתה.

4.5.1 קיום תכנית לימודים נוספת תורנית יהיה מותנה בביצוע בפועל של שעות לימודים נוספות על אלו המתקצבות על ידי משרד החינוך.

ב. באזורים שמתקיימת בהם תל"ן תורנית בכל מוסדות הלימוד, ואין חלופה אחרת לבחירה, יוכל תלמיד שאינו מעוניין בתכנית התורנית הנוספת ללמוד במוסד החינוכי גם ללא גבייה בגין התל"ן התורנית.

4.5.2 הסכומים המרביים המותרים לגבייה מתלמיד לשנה עבור כל שעת לימודים שבועית נוספת על השעות

המתקצבות על ידי משרד החינוך הם: 177 ש"ח בבית ספר יסודי, 212 ש"ח בחטיבת ביניים ו-230 ש"ח בחטיבה עליונה. לדוגמה: חטיבה עליונה שמתבצעת בה תכנית לימודים נוספת בהיקף של 5 שעות שבועיות בנוסף לשעות הלימוד הרגילות המתקצבות על ידי משרד החינוך תוכל לגבות מן ההורים עבור תל"ן תורנית סכום שלא יעלה על 1,150 ש"ח לשנה לתלמיד.

4.5.3 עלותה המרבית של תכנית לימודים תורנית נוספת לא תעלה על 885 ש"ח לתלמיד בכיתות א'-ד', 1,770 ש"ח לתלמיד בכיתות ה'-ו', 2,120 ש"ח לתלמיד בכיתות ז'-ט' ו-2,300 ש"ח לתלמיד בחטיבה העליונה (דהיינו אי אפשר יהיה לגבות עבור תל"ן תורנית בהיקף של למעלה מ-5 שעות שבועיות בכיתות א'-ד', בהיקף של למעלה מ-10 שעות שבועיות בכיתות ה'-ו' ובהיקף של למעלה מ-10 שעות שבועיות בחטיבת הביניים ובחטיבה העליונה).

4.5.4 יובהר כי קיום תכנית תורנית נוספת אינו גורע מזכותו של המוסד לקיים תל"ן רגילה של עד 5 שעות שבועיות נוספות בהתאם למקובל בכלל בתי הספר, בתעריפים המתפרסמים בחוזר המנכ"ל מעת לעת.

4.5.5 למרות האמור לעיל, בכיתות א'-ד' אפשר יהיה לגבות עבור תל"ן תורנית בהיקף של עד 10 שעות שבועיות באישור מיוחד של ועדת החריגים המחוזית (ראו ב-6.6 להלן).

4.5.6 בבית ספר יסודי המקיים תל"ן תורנית מאושרת בהיקף של 8 שעות שבועיות ומעלה ומאריך בהן את שבוע הלימודים בהתאמה אפשר יהיה לגבות סכום נוסף של עד 400 ש"ח לתלמיד לשנה עבור הוצאות להפעלת המוסד החינוכי בשעות אחרי הצהריים. בחטיבת ביניים ובחטיבה עליונה שמתקיימת בהן תל"ן תורנית מאושרת בהיקף של 11 שעות שבועיות ומעלה מאריכה בהן את שבוע הלימודים בהתאמה אפשר לגבות סכום נוסף של עד 600 ש"ח לתלמיד לשנה, עבור הוצאות להפעלת המוסד החינוכי בשעות אחרי הצהריים (יובהר כי סכום זה הוא נוסף על הסכום המותר לגבייה עבור כל שעת לימודים, כמפורט ב-4.5.2 לעיל).

4.5.7 מוסד חינוך המבקש לקיים את "תכנית קרב" יהיה רשאי לגבות לכל היותר בגין 3 שעות שבועיות, באישור ועדת החריגים המחוזית (ראה ב-6.6 להלן), בתנאי ששעות אלו משתלבות בתל"ן הכללית ו/או התורנית של בית הספר ומחליפות את שעות התל"ן הכללית ו/או התורנית באופן שסך השעות המרבי לא יעלה על המותר לפי הוראות חוזר זה.

4.5.8 במוסד חינוך המפעיל תכנית תורנית נוספת אפשר יהיה לגבות, בנוסף לסכומים אלו, גם עבור פעילות חברתית תורנית נוספת, בתנאי שפעילות כזו מתקיימת בפועל. הסכומים המרביים לגבייה עבור פעילויות אלו הם:

א. עבור פעילות של שבת (הכוללת אירוח התלמידים, הלנה, הזנה, והסעה) - סכום שלא יעלה על 340 ש"ח לשבת לתלמיד. אין אפשרות לקיים יותר משתי שבתות בשנת לימודים. עם זאת, באישור מיוחד של ועד ההורים הבית-ספרי, יהיה אפשר לקיים פעילות בשבת אחת נוספת. אין אפשרות לגבות עבור פעילות זו בבית הספר היסודי.

ב. עבור פעילות של סמינריון (הכוללת אירוח התלמידים, הלנה, הזנה, הסעה וכן הדרכה באמצעות מדריכים שאינם עובדי המוסד החינוכי) - סכום שלא יעלה על 400 ש"ח לסמינריון לתלמיד. לא יתקיים יותר מסמינריון אחד בשנת לימודים. עם זאת, באישור מיוחד של ועד ההורים הבית-ספרי אפשר יהיה לקיים סמינריון נוסף, בתנאי שבמוסד לא התקיימו יותר משתי שבתות פעילות באותה שנה. אין אפשרות לגבות עבור פעילות זו בבית הספר היסודי.

ג. עבור פעילות חברתית תורנית (הכוללת הרצאות תורניות, סיורים תורניים וכיו"ב) - סכום שלא יעלה על 450 ש"ח לשנה בכפיפות למפורט בנספח א.

ד. העלות הכוללת של השתתפות ההורים עבור הפעילות התורנית הנוספת, הלימודית והחברתית, ועבור תוספת תל"ן רגיל, לא תעלה על 2,020 ש"ח לכיתות א'-ד' בבית הספר היסודי, לא תעלה על 3,305 ש"ח לכיתות ה'-ו' בבית הספר היסודי, לא תעלה על 5,310 ש"ח לשנה לכיתות חטיבת הביניים, ולא תעלה על 5,580 ש"ח לשנה לחטיבה העליונה. סכום זה ייגבה רק במקרה של קיומה של התכנית התורנית הנוספת, התכנית החברתית התורנית והתל"ן הרגיל - כולם בצורה מלאה. קיום של אחת או יותר מהתכניות באופן חלקי יקטין את תשלום ההורים באופן יחסי. בנוסף לסכום זה יוכל המוסד לגבות תשלומי חובה ורשות בהתאם להוראות משרד החינוך לכלל בתי הספר (למעט תל"ן ורכישת שירותים מראון שכבר נכללים בהוראות חוזר זה; ראו סיכום בנספח א להלן).

ה. לגבי תלמידים הלומדים במוסד המפעיל פנימייה אך אינם משתתפים בפעילות הפנימייה, תיגבה העלות בהתאם לכללים האמורים בחוזר זה לגבי מוסדות שאינם מפעילים פנימייה.

ה. הנגשה בקהילה. מוסדות החינוך האלה מחויבים בהנגשת מידע בדבר היותם מוסדות חינוך ציבוריים הפתוחים לכל אחד בקהילה שהם פועלים בה.

5.2 מוסדות חינוך ניסויים

5.2.1 מוסדות חינוך ניסויים הם מוסדות שעברו את תהליכי הקבלה של הגף לניסויים וליזמות במזכירות הפדגוגית, זכו להכרה ככאלה, ועומדים במחויבויות של מוסד חינוך ניסויי בהתאם להוראות בחוזר מנכ"ל לעניין זה. המחויבויות כוללות פיתוח מודל של חדשנות חינוכית, מחקר והפצה העומדים בדרישות הגף והשתתפות בהכשרות ובפעילויות הגף.

5.2.2 בנוסף להיבטים המתוארים לעיל, מוסדות חינוך ניסויים הם בעלי האפיונים האלה:

א. הם מפתחים חזון חינוכי ומיישמים אותו בדרכים מותאמות לקהל היעד ולתקופה.

ב. הם פועלים באופן אוטונומי, מושכל ושיטתי למציאת דרכי חינוך המתאימות לסביבתם, מתוך הכרה בשייכותם ובמחויבותם למערכת החינוך הציבורי וללימודי הליבה.

ג. הם מבררים ערכים וחזון באופן פתוח ומשתף.

ד. הם חוקרים פרדיגמות קיימות, מטילים ספק לגביהן ומערערים עליהן ומציעים כיוונים חלופיים/חדשים בני יישום לקידום התלמידים.

ה. הם מציעים תורה חינוכית חדשנית, גישות ודרכים חינוכיות המותאמות למאה ה-21; דהיינו: חינוך מיטבי המשפיע על מוסדות החינוך ומקדם באמצעותם את מערכת החינוך "מלמטה למעלה".

ו. הם משמשים מקור השראה ומודל לצוותי חינוך יזמים, מובילים ומנהיגים, הלוקחים אחריות מלאה על עשייתם החינוכית ופועלים לקידום המערכת ולהשבתה.

ז.

5.3 מרכזי הפצה ניסויים בגף ניסויים ויזמות

5.3.1 מרכזי הפצה ניסויים הם מוסדות חינוך ניסויים הפועלים במסגרת החינוך הציבורי, לאחר שסיימו בהצלחה תהליך של 4-6 שנים שבו פיתחו מודל חינוכי חדשני שאושר להם על ידי גף ניסויים ויזמות במזכירות הפדגוגית להפיץ ידע ניסויי ולהכשיר, להנחות, ללוות ולהדריך מוסדות חינוך אחרים

4.6 תחולת ההוראות על מוסד חינוך בפיקוח חרדי

4.6.1 הוראות ס"ק 4.3.1, 4.3.2, 4.3.3 (ג)-(ה), 4.4.1 ו-4.4.3 יחולו על מוסד חינוך בפיקוח חרדי, בשינויים המחויבים.

4.6.2 הוראות ס"ק 4.5.1-4.5.5 יחולו על מוסד חינוך בפיקוח חרדי ללא כל שינוי.

5. גביית תשלומי הורים במוסדות חינוך ניסויים וייחודיים - הוראת שעה לשנה"ל התשע"ה-התש"ף

5.1 מבוא

5.1.1 במערכת החינוך פועלים 4 סוגים של מוסדות חינוך המוגדרים כמוסדות המאושרים להפעיל תכניות ייחודיות:

- מוסדות חינוך ניסויים
- מרכזי הפצה ניסויים
- מוסדות חינוך ייחודיים
- מוסדות חינוך ייחודיים במרחבי בחירה מבוקרת.

5.1.2 למוסדות הללו מאפיינים משותפים:

א. פעילות בהתאם לנוהלי משרד החינוך. כל מוסדות החינוך הללו פועלים בהתאם לנוהלי משרד החינוך, לרבות בנושאים פדגוגיים של הוראת הליבה, אי-מיזון תלמידים וכד'.

ב. עיסוק בחדשנות חינוכית. המוסדות האלה עוסקים באופן ממוסד, שיטתי ומערכתי, ברמות שונות של אינטנסיביות, במתן ביטוי לחדשנות חינוכית.

ג. קבלת אישור וליווי מקצועיים. מוסדות החינוך האלה קיבלו אישור על ידי הוועדה לבתי ספר ייחודיים אזוריים, על-אזוריים ומרחבי חינוך של משרד החינוך, המוסדרים באמצעות חוזרי המנכ"ל. כמו כן הם משתתפים בהכשרות ובפיתוח מקצועי של סגלי החינוך ומקבלים ליווי מקצועי ליישום הפדגוגי-ארגוני.

ד. בקרה. מוסדות החינוך האלה מפוקחים ומבוקרים על ידי היישום הפדגוגי-ארגוני, בהתאם לנוהלי גף הניסויים והיזמות וחוזרי המנכ"ל.

וגורמים העוסקים בחינוך כגון עמותות, גופים ציבוריים, מכללות, אוניברסיטאות, צה"ל, שב"ס, חברות ומפעלים. כל מרכזי ההפצה הניסויים שייכים לחינוך הציבורי ופועלים להשבתו.

5.3.2 למרכז הפצה ניסויי שלושה מאפיינים מרכזיים:

א. הוא בעל מודל פדגוגי עם מאפיינים של חדשנות חינוכית, ובכלל זה מתודה מערכתית בעלת רכיבים פדגוגיים-ארגוניים ודרכי פעולה והערכה הנותנת מענה לסוגיה חינוכית מהותית, כגון התייחסות לסוגיה רלוונטית ומשמעותית במערכת החינוך בישראל בזמן, במקום ועבור קהל יעד מוגדרים.

ב. הוא מקיים מהלך מתמיד של פיתוח ויישום משמעותי המקיף את מכלול הפעילות החינוכית, והוא מחויב, מעצם מעמדו, לפעול כארגון מתחדש ומשתכלל בנוגע למודל הניסויי שהוא מפיץ ובנוגע לדרכי למידה וחשיבה פנים וחוץ-ארגוניות.

ג. הוא בעל יכולת להדריך, ללוות, להכשיר ולהנחות צוותים עמיתים במערכת החינוך ובחברה הישראלית ליישום הייחודיות והחדשנות.

5.4 מוסדות חינוך ייחודיים

5.4.1 מוסדות חינוך ייחודיים הם מוסדות בעלי "אני מאמין" בית-ספרי מערכתי שממנו נגזרות הפדגוגיה, תכניות הלימוד והפעולות של המוסד ביישומן, ואשר אושרו ככאלה על ידי הוועדה לבתי ספר ייחודיים אזוריים, על-אזוריים ואזורי בחירה מבוקרת (מרחבי חינוך) שבמזכירות הפדגוגית במשרד החינוך (להלן "הוועדה") על פי הנחיות חוזר מנכ"ל בנושא מוסדות חינוך ייחודיים אזוריים, על-אזוריים ומרחבי בחירה מבוקרת.

5.4.2 קיימים 4 סוגים של מוסדות חינוך ייחודיים:

א. מוסד חינוך ייחודי אזורי: מוסד חינוך המשרת שתי רשויות או יותר, המקבל תלמידים רק מאזור הרישום שנקבע לו על ידי רשויות החינוך המקומיות, באישור הוועדה.

ב. מוסד חינוך ייחודי על-אזורי: מוסד חינוך שהרשות שהוא פועל במסגרתה קבעה, באישור הוועדה, שהוא יכול לקלוט תלמידים המתגוררים בתחום הרשות שמוסד זה אינו מצוי באזור הרישום שלהם.

ג. מוסד חינוך ייחודי ארצי: מוסד ייחודי אזורי שנקבע באישור הוועדה כי תלמידים מכל רחבי הארץ יכולים לבחור בו. על מוסד כזה לעמוד בקריטריונים של ייחודיות ארצית שקבעה הוועדה.

ד. מוסדות חינוך ייחודיים באזורי בחירה מבוקרת - מרחבי חינוך: מוסדות חינוך ייחודיים בחינוך הציבורי המאושרים על ידי הוועדה במסגרת אישור תכניות פעולה של רשויות המשתתפות בניסוי הארצי של אזורי בחירה מבוקרת או של רשויות שקיבלו את אישור הוועדה לפעול כמרחב חינוך.

5.5 גביית תשלומי הורים במוסדות חינוך ייחודיים רשמיים ועירוניים

5.5.1 אישור מוסד חינוך כייחודי אינו אישור לגבייה מההורים של תשלומים נוספים על תשלומי ההורים בכלל המערכת בגין ייחודיות. מוסד חינוך שאושר כייחודי על ידי הוועדה הארצית למוסדות חינוך ייחודיים על-אזוריים ואזורי בחירה מבוקרת שבמשרד החינוך (להלן "הוועדה למוסדות חינוך ייחודיים") יוכל לפנות לוועדה למוסדות חינוך ייחודיים בבקשה לגבייה נוספת של תשלומי הורים בגין הייחודיות ולהגיש לאישורה תכנית תקציבית בכפיפות לתכנית הפדגוגית שאושרה על ידה ולגודל מוסד החינוך.

5.5.2 הוועדה למוסדות חינוך ייחודיים תבחן את הבקשה, ואם יימצא שהתכנית התקציבית הכפופה לתכנית הפדגוגית מצריכה גבייה מההורים, יהיה עליה לעמוד בדרישות האלה:

א. מוסד החינוך ותכנית הלימודים בו יאושרו על ידי הוועדה הארצית בהליך המפורט בחוזר בנושא מוסדות חינוך ייחודיים אזוריים ועל-אזוריים ואזורי בחירה מבוקרת. יודגש כי פיצול כיתות לימוד או לימוד בכיתות לימוד קטנות אינם נחשבים לייחודיות, וככלל אסורים.

ב. קיים מוסד חינוך נוסף אחד לפחות ברשות המקומית שאינו ייחודי ו/או אינו גובה תשלומים נוספים.

ג. התכנית התקציבית תואמת את התכנית הפדגוגית המאושרת ואת גודל מוסד החינוך.

ד. הקמתו והפעלתו של המוסד הן ביזמתה או בהסכמתה של רשות החינוך המקומית שהוא ממוקם בה.

ה. אם יש תנאי קבלה והרשמה למוסד, הם יאושרו על ידי הוועדה, והם מתבצעים על פי קריטריונים שוויוניים, גלויים וידועים לציבור ההורים.

ו. גובה התשלומים הנגבים וכן מספר המלגות העומדות לרשות ההורים וגובהן יהיו גלויים וידועים לציבור ההורים במנגנון הנגשת מידע שיאושר למוסד החינוך.

לתלמיד לשנה. במקרה שהיקף התכנית המאושרת בבית ספר על-יסודי, בכיתות ז'-י"ב, עולה על 10 שעות המאריכות את שבוע הלימודים בהתאמה, תהי הוועדה רשאית לאשר גבייה של סכום נוסף של 600 ש"ח לכל היותר לתלמיד לכיסוי ההוצאות על הפעלת מוסד החינוך בשעות אחר הצהריים.

5.5.6 הוועדה רשאית לאשר את התכנית ואת הגבייה במלואן או באופן חלקי או לא לאשר כלל. בלי לגרוע מהאמור ב-5.5.2(א), הוועדה תהיה רשאית לאשר לימוד ייחודי בקבוצה קטנה וגבייה בגינה, במסגרת תכנית לימודים נוספת שאושרה. הוועדה תהיה רשאית לעשות כן רק במקצועות לימוד מסוימים, שלא במסגרת שעות לפי תכנית היסוד, בתנאי שהוועדה השתכנעה מעבר לכל ספק שהלמידה בקבוצה קטנה הכרחית להשגת המטרות והיעדים בלימוד המקצוע המסוים במכלול התכנית הייחודית שאושרה. למען הסר ספק, הוועדה לא תאשר לימוד בקבוצה קטנה כאשר יהיה אפשר להגשים את הייחודיות במידה סבירה, והוועדה סבורה שאם תיגרם פגיעה מסוימת בייחודיות היא תהיה מידתית וסבירה בנסיבות העניין.

5.5.7 במסגרת שיקוליה של הוועדה לאישור ייחודיות כלל, ולאישור קבוצות קטנות לפי ס"ק 5.5.6 לעיל בפרט, תבחן הוועדה את האיזון בין אוכלוסיות חזקות וחלשות במוסד ואת שיעורם של התלמידים מאוכלוסייה חזקה בו. אם יעלה שיעורם של התלמידים מאוכלוסייה חזקה במוסד החינוך על 50%, תהיה הוועדה רשאית שלא לאשר את הבקשה או לאשרה בתנאים נוספים.

5.5.8 אם לא ניתן מענה מספק לעניין מלגות וסיוע כלכלי, ובכלל זה גבייה של תשלומים מההורים לצורך מלגות וסיוע כלכלי, לא תאושר תכנית ייחודית ולא יאושר מוסד החינוך כייחודי.

5.5.9 טבלת עזר: מספר השעות המרבי שאפשר לאשר כתל"ן לתכנית ייחודית

סכום השעות הנוספות	א'-ד'	ה'-ו'	ז'-ט'	י'-י"ב
מספר השעות הנוספות	5 שעות	10 שעות	10 שעות	10 שעות

ז. הגבייה תתבצע באמצעות הרשות המקומית או באמצעות מוסד החינוך, על פי הנוהל המאושר במסגרת הניהול העצמי במוסדות חינוך יסודיים. לא תותר גבייה באמצעות גוף שלישי, כגון עמותות הורים וכד'.

ח. תלמיד שנרשם והתקבל למוסד החינוך לא יידחה אם הוריו שרויים במצוקה כלכלית ואינם יכולים לעמוד בתשלומים המתחייבים.

ט. ברשות מתקיים מנגנון מספק של תמיכה באמצעות מלגות שיאפשר את לימודיהם של תלמידים שנרשמו והתקבלו למוסד החינוך אך אין ביכולתם של הוריהם לעמוד בתשלומים המתחייבים עבור התכנית הייחודית. יובהר שמנגנון זה הוא בנוסף למערך המלגות שמשרד החינוך מעמיד (ראו לעניין זה את חוזר הוראות הקבע עג/1(א), סעיף 74-3.7, "הענקת מלגות לתלמידים שהוריהם מתקשים בתשלום עבור אבזרי לימוד ופעילויות חינוכיות וחברתיות").

י. ההיקף המרבי של שעות תל"ן שיאושר למוסדות החינוך יהיה לפי הטבלה שלהלן, וזאת בנוסף ל-5 ש"ש המותרות לפי הוראות חוזר המנהל הכללי לעניין תשלומי הורים. הגבייה תשמש אך ורק לתוספת שעות לימוד המתחייבת מן התכנית הפדגוגית שאושרה. עלות שעת תל"ן כפופה להוראות בחוזר תשלומי הורים.

5.5.3 נוסף לגבייה עבור שעות תל"ן מאושרות אפשר לגבות עבור פעולות העשרה הכרוכות בתכנית. גבייה זו נחשבת רכישת שירותים מרצון. במסגרת זו תהיה הוועדה רשאית לאשר גבייה לצורך רכישת שירותים מרצון הנובעים מהתכנית: בכיתות א'-1' עד 250 ש"ח לתלמיד לשנה, ובכיתות ז'-י"ב עד 450 ש"ח לתלמיד לשנה.

5.5.4 נוסף לגבייה עבור שעות תל"ן הוועדה רשאית לאשר גבייה בגין שעות הניתנות לפי תכנית "קרבי". מספר השעות המאושר לא יעלה על 3 שעות, בתנאי שהן משתלבות בתכנית הייחודית של בית הספר ומחליפות את שעות התל"ן באופן שסך השעות המרבי לא יעלה על המותר לפי הוראות חוזר זה.

הסכום המרבי לגבייה עבור שעות תל"ן ופעולות העשרה יאושר על ידי הוועדה הארצית לתקופה שתיקבע. לאחר מכן תוגש הבקשה לאישור שנתי באמצעות מערכת "אפיק".

5.5.5 במקרה שהיקף התכנית המאושרת בבית ספר יסודי עולה על 8 שעות שבועיות, המאריכות את שבוע הלימודים בהתאמה, תהיה הוועדה רשאית לאשר גבייה של סכום נוסף, של 400 ש"ח לכל היותר

הסכום המרבי לגבייה	885 ש"ח	1,770 ש"ח	2,120 ש"ח	2,300 ש"ח
--------------------	---------	-----------	-----------	-----------

ג. בבית ספר יסודי מוכר שאינו רשמי המקיים תכנית לימודים נוספת מאושרת לפי סעיף זה, בהיקף של 8 שעות שבועיות ומעלה המאריכות את שבוע הלימודים בהתאמה, אפשר יהיה לגבות סכום נוסף של 400 ש"ח לכל היותר לתלמיד לשנה.

ד. בבית ספר על-יסודי מוכר שאינו רשמי המקיים תכנית לימודים נוספת מאושרת לפי סעיף זה, בהיקף של 11 שעות שבועיות ומעלה המאריכות את שבוע הלימודים בהתאמה, אפשר יהיה לגבות סכום נוסף של 600 ש"ח לכל היותר לתלמיד, בכיתות ה'–י"ב, לכיסוי ההוצאות על הפעלת מוסד החינוך בשעות אחר הצהריים.

5.5.10 הוועדה תהיה רשאית לאשר, במקרים מיוחדים שנובעים מהתכנית –

א. תוספת של 5 שעות תל"ן לכיתות א'–ד';

ב. סמינריון לכיתות ז'–י"ב (העלות המרבית המאושרת לסמינריון היא 400 ש"ח)

ג. שבתות לכיתות ז'–י"ב (העלות המרבית המאושרת לשבת היא 340 ש"ח).

הוועדה תהיה רשאית לאשר לכל היותר שני סמינריונים או שלוש שבתות, בתנאי שהמספר הכולל של פעילויות אלה לא יעלה על ארבע.

5.8 מוסדות חינוך ניסויים

מוסד חינוך שאושר כניסויי לא יוכל לגבות תשלומי הורים מלבד התשלומים הרגילים המפורטים בחוזר "תשלומי הורים" החל על כלל בתי הספר.

6. הוראות והבהרות שונות

6.1 כללי

6.1.1 האחריות הכוללת על עניין תשלומי הורים ועל עניין גבייתם מוטלת על הבעלות על מוסד החינוך. עם זאת, אין בכך כדי לגרוע כדי מאחריותו של מנהל המוסד על ההיבטים הנוגעים לגבייה.

6.1.2 גבייה לעניין חוזר זה היא גבייה של כל סכום ובגין כל עניין ובכל דרך שהיא, בין אם במישרין או בעקיפין, לרבות עבור עמותת הורים או כל גורם שלישי ועבור כל פעילות המתקיימת בין כותלי מוסד החינוך או מטעמו.

6.1.3 בחטיבה העליונה תתבצע הגבייה באמצעות הבעלות על המוסד, ובבתי ספר בבעלות המדינה – באמצעות הרשות המקומית או מי מטעמה. אין לבצע גבייה נוספת על האמור בחוזר זה, בין אם באמצעות עמותות פרטיות או באמצעות כל התארגנות אחרת, ובכל מקרה יהיה מנהל המוסד אחראי על כל גבייה שתתבצע מהורי התלמידים באמצעות המוסד או באמצעות כל גורם אחר על פעילות בין כותלי המוסד. ניהול הגבייה והכספים ייעשה בהתאם לתקנות לימוד חובה (ייעוד כספי תשלומים), התשס"ד-2004, ולהוראות בחוזר הוראות הקבע סה/4(א), סעיף 3.7-50, "ניהול הגבייה והכספים במוסד החינוכי", ובבתי ספר שעברו לניהול עצמי גם על פי ההוראות בחוזר

5.6 מחויבות הרשות המקומית ומוסד החינוך

5.6.1 מוסד חינוך שאושרה לו התכנית יידע את ההורים בכתב, במסגרת הליך הרישום, שבעצם הרישום יש משום הסכמה לתכנית הנוספת במוסד ולגבייה בגינה. כמו כן יידע המוסד את ההורים על מערך המלגות הקיים במוסד.

5.6.2 אם יימצא שמוסד החינוך גבה תשלומים מעבר לאלה המאושרים על ידי משרד החינוך, רשות החינוך המקומית מחויבת להשיב את התשלומים שנגבו ביתר להורי התלמידים.

5.7 גביית תשלומי הורים במוסדות חינוך ייחודיים מוכרים שאינם רשמיים

5.7.1 על מוסדות חינוך מוכרים שאינם רשמיים יחולו ההוראות של ס"ק 5.6, אלא שבכל מקום שבו מוטלת החובה על הרשות המקומית היא תוטל על הבעלות על המוסד החינוכי, ובנוסף יתקיימו התנאים האלה:

א. הגבייה תתבצע על ידי הבעלים על מוסד החינוך לחשבון ייעודי לניהול תשלומי הורים.

ב. מוסד החינוך יוכיח שקיימים מקורות כלכליים נוספים על התשלומים הנגבים מההורים לצורך קיום מנגנון המלגות.

נוסף או תכנית תל"ן תורנית לא יוכל לגבות סכום שהוא גבוה מהסכום המרבי לגבייה עבור אחת מהתכניות. לדוגמה, מוסד חינוך שאושר כייחודי וגם מקיים מקצוע מוגבר נוסף יוכל לגבות עבור שתי התכניות את הסכום המרבי שאושר עבור התכנית הייחודית או שאושר עבור המקצוע המוגבר, אך לא את שני הסכומים גם יחד.

6.2.3 במוסד שמתבצעת בו תל"ן תורנית לא תתאפשר גבייה עבור תכניות נוספות, כגון עבור היותו מוסד חינוכי ייחודי או עבור מגמה נוספת.

6.2.4 מוסד חינוך לא רשמי המקבל תקצוב חלקי בלבד וגובה עבור השלמת התקצוב לפי הוראות חוזר זה יוכל לגבות בנוסף גם עבור אחת מהתכניות לפי חוזר זה.

6.2.5 מוסד חינוך אינו רשאי לגבות סכומים גבוהים מן הסכומים המאושרים בחוזר המנהל הכללי, לרבות המפורט לעיל בחוזר זה, וזאת גם אם ניתנה הסכמת ההורים לכך.

6.2.6 למען הסר ספק יובהר כי במוסדות שאינם פנימייתיים הסכומים לפי חוזר זה אינם כוללים תשלום עבור הסעות והזנה שההורים יכולים לרכוש בנפרד, בתנאי שהתשלום הוא בגין העלות הישירה של ההסעה או ההזנה לתלמיד ושכל הורה יכול להחליט אם לרכוש אותם או לא. התשלום בגין סעיפים אלו יפורסם להורים בצורה נפרדת ומפורטת, ועותק של הפרסום יועבר למפקח על בית הספר. אין להעביר סכומים שנגבו עבור הסעות או הזנה לכל שימוש אחר.

6.3 גבייה בגין פעילות מגמות או "כיתה מתמחה" בכיתות ז'-ט'

אין לקיים מגמות או כיתות מתמחות הממומנות מתשלומי ההורים, אלא אם כן מדובר במוסד שהוכר כייחודי וניתן לכך אישור.

6.4 חובת הפרסום והיקפה

6.4.1 המוסד יפרסם להורי התלמידים הלומדים או המועמדים ללמוד במוסד החינוך, באמצעות מכתב לביתם וכן באמצעות אתר האינטרנט של משרד החינוך, מידע על הנושאים האלה:

היקף השעות הנוספות הנלמדות במסגרת התל"ן ופירוט לגבי ייעודן. פירוט זה יינתן ביחס לכל שכבה באופן ספציפי.

הוראות הקבע עה/ו(ב), סעיף 3.7-83, "מעבר בתי הספר היסודיים לניהול עצמי: עקרונות המדיניות ומודל היישום".

מוסדות שלא פעלו עד כה בהתאם להנחיה זו מחויבים להסדיר את הגבייה באופן שתבצע בהתאם לאמור בחוזר זה באופן מיידי.

6.1.4 למען הסר ספק יובהר כי היקף התכנית התורנית הנוספת או היקף התכנית הפדגוגית במוסד ייחודי נמדד ביחס לכל שכבה ובכל מקרה אין המוסד החינוכי רשאי להשתמש בסכומים שנגבו מהורי תלמידים בכיתה מסוימת עבור שעות הוראה או פעילויות שיתבצעו בכיתה אחרת.

6.1.5 מוסד שיתברר בבדיקת המשרד כי בפנייה להורים ו/או בגבייה בפועל התבצעה בו חריגה מהוראות חוזר זה יינקטו הליכים נגד המנהל ו/או המוסד, כאמור בס"ק 6.5.3 להלן.

6.1.6 יש לקיים מנגנון מלגות לסיוע למשפחות אשר בשל מצבן הכלכלי-חברתי מתקשות לשאת בעלויות הנדרשות במוסד חינוך המקיים תכנית תורנית נוספת או תכנית ייחודית. מנגנון המלגות והסיוע יכלול קריטריונים שוויוניים סבירים ושקופים אשר יפורסמו לכלל ההורים במוסד החינוכי לקראת שנת הלימודים.

6.1.7 במוסד חינוך ממלכתי-דתי או במוסד בפיקוח חרדי שאינו מקיים תל"ן תורנית ואינו גובה מהורים תשלומים על פי הוראה זו אפשר ללמד שעות תורניות נוספות במסגרת התל"ן הרגילה הקיימת בכל בתי הספר.

6.1.8 תשלומי רשות הם בגדר רשות בלבד, ולכן אין לחייב הורה בתשלום עבור שירות שהוא אינו מעוניין בקבלתו, ואין להתנות מתן שירות אחד במתן שירות אחר. אם הוחלט לקיים את השירות למרות אי-הסכמת כל ההורים, יהיה על המוסד החינוכי לשתף את כל התלמידים בפעילות, או, לחלופין, לקיים פעילות חינוכית חלופית לטובת תלמידים שהוריהם אינם מעוניינים בקבלת השירות. אסור למנוע השתתפות תלמידים בפעילות בשל אי-תשלום עקב קשיים כלכליים מוכחים.

6.2 גבייה מרבית

6.2.1 הסכומים המפורטים בחוזר זה הם הסכומים המרביים המותרים לגבייה, גם אם העלויות בפועל של התכנית גבוהות יותר.

6.2.2 מוסד המקיים תכנית ייחודית וגם מקצוע מוגבר

היקף הפעילות החברתית הנוספת (כגון שבתות עיון, סמינריונים, הרצאות תורניות וכו') במסגרת תכנית החינוך החברתי והעלות לגבי כל אחת מהפעילויות. פירוט זה יינתן ביחס לכל כיתה באופן ספציפי.

התשלום הנדרש במוסד זה עבור אחזקת תלמיד בפנימייה. סעיף זה רלוונטי עבור מוסדות פנימייתיים.

סך כל הסכומים המרביים המותרים לגבייה במוסד הספציפי בהתאם למצוין בהוראה זו עבור תכנית הלימודים הנוספת, עבור התכנית החברתית הנוספת ועבור אחזקת התלמיד בפנימייה, אם יש כזו. כן יצוין הסכום המותר לגבייה עבור תשלומי החובה והרשות שאושרו למוסד זה, ויצורף אישור המפקח שנתקבל לגבי סכומים אלו.

6.4.2 הפרסום יתבצע על גבי טופס המופיע בנספח ב לחוזר זה וכן יוזן בתוך מערכת "אפיק". מנהל המוסד החינוכי יעביר עותק מן הפרסום למפקח על המוסד החינוכי ולפרנט תשלומי ההורים במחוז.

6.5 פיקוח ואכיפה

6.5.1 משרד החינוך יקיים מערך בקרה ופיקוח על גביית שכר לימוד ותשלומי הורים.

6.5.2 תקצובו של מוסד חינוך לא רשמי יופסק או יופחת אם יתברר שהגבייה המבוקשת על ידו מההורים עולה על הסכום המרבי שאושר לו. בסעיף זה "הסכום המרבי" פירושו שכר הלימוד המרבי המאושר למוסד חינוך בתוספת תשלומי ההורים המאושרים למוסד חינוך ותשלומים מאושרים בגין תכנית לימודים נוספת או תכנית ייחודית.

6.5.3 נגד מוסד חינוך מוכר שאינו רשמי הפועל בניגוד להוראות חוזר זה - לרבות ביצוע הליכים מטעים, הצגת מצגים כוזבים, גביית סכומים העולים על הסכומים המדווחים והמאושרים או גבייה בלא דיווח מפורט או ללא דיווח - ינקוט משרד החינוך את ההליכים הבאים, כולם או חלקם:

- הפסקת התקצוב לשנת לימודים אחת
- קיזוז תשלומים שנגבו ביתר מן התשלומים המגיעים למוסד ממשרד החינוך
- דרישה להשבת הכספים שנגבו ביתר להורי התלמידים
- הגשת תביעת השבה נגד הבעלות על המוסד
- הפחתת השיעור או ההיקף של תקצוב המוסד
- ביטול אישור ההעסקה של מנהל המוסד או

התלייתו

- ביטול אישור הייחודיות
- ביטול רישיונו של המוסד.

6.5.4 מוסד חינוך רשמי שיפעל בניגוד להוראות חוזר זה - לרבות גבייה במישרין מהורים (ולא באמצעות הרשות המקומית) בסכומים העולים על הסכומים המדווחים והמאושרים או גבייה ללא דיווח מפורט או ללא דיווח - ינקוט משרד החינוך בהליכים הבאים, כולם או חלקם:

- דרישה להשבת הכספים שנגבו ביתר להורים
- ביטול אישור הייחודיות
- נקיטת הליכים משמעותיים נגד מנהל המוסד.

6.6 ועדת חריגים מחוזית

6.6.1 בכל מחוז של משרד החינוך תפעל ועדת חריגים מחוזית (להלן "הוועדה המחוזית"). בראשותה יעמוד מנהל המחוז והחברים בה יהיו פרנט תשלומי הורים, המחמ"ד, ומפקח כולל. מנהל המחוז יהיה רשאי לזמן עובדים נוספים של משרד החינוך.

6.6.2 הוועדה המחוזית תהיה רשאית לאשר למוסד חינוך רשמי, למוסד חינוך מוכר שאינו רשמי ולמוסד פטור גבייה של סכומים העולים על האמור בחוזר זה, לאחר שהוועדה השתכנעה שמתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות את החריגה. זאת בתנאי שהסכומים נמוכים מאלה שנגבו על ידי מוסד החינוך בשנת הלימודים שקדמה לה ובתנאי שהבעלים על מוסד החינוך ומנהל מוסד החינוך התחייבו בכתב למתווה שאושר על ידי הוועדה, ובכלל זה התחייבות שהעמידה בהוראות חוזר זה תושלם עד למועד שייקבע לפי החלטת הוועדה.

6.6.3 הוועדה המחוזית תפעל לפי אמות המידה לבחינת בקשה לאישור ועל פי נהלים לעבודתה, כמפורט בנספח ה להלן, ולא תהיה רשאית לסטות מאמות מידה אלה.

6.6.4 ועדה מחוזית תהיה רשאית שלא להחליט בבקשה שהוגשה אליה ולהעבירה לוועדת החריגים הארצית להיוועצות או להחלטתה. כמו כן הוועדה המחוזית תהיה רשאית לדון בבקשה על בסיס מסמכים שהוגשו לה בלבד.

6.6.5 כל החלטה של ועדה מחוזית תועבר לידיעת ועדת החריגים הארצית ולמנהל המינהל לרישוי, לבקרה ולאכיפה במשרד החינוך.

6.5.6 באחריות מנהל בית ספר לפנות לוועדת החריגים

- לא נעשית גבייה עבור נושאים הממומנים על ידי משרד החינוך או על ידי הרשות המקומית.
- מנהל מוסד החינוך התחייב שיקוימו ההוראות הכלליות לעניין תשלומי הורים.

• הבעלים על מוסד החינוך ומנהל מוסד החינוך התחייבו בכתב למתווה שיאושר על ידי הוועדה, ובכלל זה התחייבות שהעמידה בהוראות חוזר זה תושלם עד למועד שייקבע לפי החלטת הוועדה.

6.7.4 בכל מקרה תהיה הוועדה הארצית רשאית לאשר מתווה הפחתה עד לתחילת שנת הלימודים התש"ף. בנסיבות מיוחדות, כגון עלויות חריגות לעניין מבנה או מבנה עלויות מורכב של מוסד חינוך, תהיה הוועדה רשאית לאשר מתווה הפחתה עד לשנת הלימודים התש"ף לכל המאוחר.

6.7.5 הוועדה הארצית תפעל לבחינת הבקשה לאישור על פי הנהלים לעבודתה כמפורט בנספח ה. הוועדה תהיה רשאית לחרוג מהאמור בנספח זה במקרים מיוחדים ומטעמים שיירשמו.

6.7.6 הוועדה תהיה רשאית לבטל את האישור למתווה ההפחתה או לכל החלטה אחרת שהתקבלה על ידה אם מוסד החינוך אינו מקיים את המתווה המאושר או אינו פועל לפי החלטתה, או שאם לא מתקיימים בו התנאים הקבועים ב-6.7.3 לעיל.

חוזר מנכ"ל תשעו/12(א), כ' באב התשע"ו, 24 באוגוסט 2016

המחוזית. הפנייה תיעשה בכתב, לפי האמור בחוזר זה, ובכלל זה האמור בנספח ה להלן, ולא יאוחר מחודש אפריל לקראת כל שנת לימודים.

6.7 ועדת החריגים הארצית

6.7.1 במשרד החינוך תפעל ועדת חריגים ארצית (להלן "הוועדה הארצית"). בראשותה יעמוד מנהל המינהל לרישוי, לבקרה ולאכיפה, והחברים בה יהיו מנהל אגף יישומי חוק ומדיניות במערכת החינוך, מנהל המחוז הרלוונטי או נציגו, מנהל מינהל החינוך הדתי או נציגו ונציג לשכת היועץ המשפטי. הוועדה רשאית לזמן עובדים נוספים של משרד החינוך.

6.7.2 באחריות מנהל בית ספר לפנות לוועדת החריגים המחוזית. הפנייה תיעשה בכתב, לפי האמור בחוזר זה, ובכלל זה האמור בנספח ה להלן, לא יאוחר מחודש אפריל לקראת כל שנת לימודים. ועדת החריגים המחוזית תעביר את הפנייה לוועדת החריגים הארצית.

6.7.3 הוועדה הארצית תהיה רשאית לאשר למוסד חינוך גבייה של סכומים העולים על האמור בחוזר זה בהתקיים התנאים האלה:

- ניתן פירוט מלא של כלל הנושאים שהגבייה מתבצעת עבורם ופירוט של הסכומים עבור כל נושא.
- הועברו נתונים לגבי שכרם של כל מקבלי המשכורות במוסד החינוכי או בתאגיד.
- מנהל מוסד החינוך התחייב לקיים את ההוראות בחוזר זה לעניין פרסום מידע.
- הסכומים לגבייה נמוכים מהסכומים שנגבו על ידי מוסדות החינוך בשנת הלימודים הקודמת.

[נספח 9] הסדרה פדגוגית קבוצתית להכרה בבת-י-ספר מחינוך וולדורף ומהחינוך הדמוקרטי כייחודיים

1. רקע להכרה קבוצתית

ועדת בתי-ספר ייחודיים ומרחבי חינוך הוקמה ב-2003 כוועדת יישום לדוח וינשטיין, כדי לשפר את היערכות משרד החינוך לנוכח מגמה גוברת והולכת של הורים הרשמים את ילדיהם לבתי-ספר שאינם באזור הרישום הרשמי שלהם, כמו גם פניות רבות לפתיחתם של מוסדות חינוך ייחודיים במסגרת החינוך הרשמי והמוכר שאינו רשמי.

בתי-הספר נדונו עד היום בוועדת הייחודיים כפרטים. כל בית-ספר הגיש בקשה וזכה להתייחסות פרטנית מבחינת הייחודיות, תשלומי ההורים, שעות הייחודיות המצדיקות אישור תל"ן וכד'.

ואולם מאחר שבתי-הספר שייכים לאותה רוח, אך טבעי הוא לנסות ולגבש שיטה לקידום תהליך הכרה במסלול מותאם קבוצתית על בסיס עקרונות קבוצתיים. זאת מבלי לפגוע בתחמתו של התהליך הפרטני, אשר הוכיח את עצמו עד כה כגורם שבכוחו להשביח את המשגתו של המודל החינוכי, ולפיכך גם את יישומו והסדרתו של בית-הספר על-פי סטנדרטים כלל ארציים.

מסמך זה דן בשתי קבוצות: בתי-ספר הפועלים על-פי חינוך וולדורף (אנתרופוסופיים) ובתי-ספר הפועלים על-פי החינוך הדמוקרטי (דמוקרטיים). בנוסף, המסמך משרטט תנאים כלליים להכרה בקבוצות נוספות ומציג מחווי בקרה לשימוש הפיקוח.

הערה ביחס לגני הילדים: מסמך זה אינו דן בגני הילדים. הסיבה לכך היא שהנושא אינו בסמכותה של הוועדה.

תנאים להכרה קבוצתית - כללי

מחוני בקרה ופיקוח

ינואר 2017 - טבט התשע"ז

תוכן העניינים

- רקע להכרה קבוצתית
- פדגוגיה מהותית של חינוך וולדורף (בתי-ספר אנתרופוסופיים)

2.1 הגישה ההתפתחותית

2.2 עקרונות בית-ספר וולדורף

2.3 סוגיות מערכתיות

- תנאים ארגוניים להסדרת בתי-ספר אנתרופוסופיים
- תנאים ודגשים פדגוגיים להסדרת בתי-ספר אנתרופוסופיים
- פדגוגיה מהותית של בתי-הספר הדמוקרטיים
- תנאים להכרה קבוצתית - כללי
- מחוני בקרה ופיקוח

7.1 פרק לכידות חברתית

7.2 פרק תקינות מנהלית

7.3 פרק פדגוגיה והערכה

2. פדגוגיה מהותית של חינוך וולדורף (בתי-ספר אנתרופוסופיים)

צלעות רבות, קירות צבעוניים, תמונות אמנות על הקירות, שולחנות וכיסאות עשויים מעץ מלא, פינות משחק עם צעצועים בכיתות הראשונות ועוד.

2.1.3 התקופה מגיל ההתבגרות ואילך - תקופה זו נתפסת כעירור החשיבה המופשטת לאופקים חדשים וכהעמקה והתבגרות של עולם הרגש. בד בבד גם היכולות הגופניות מבשילות לראשונה לעבודה יעילה ותואמת את צורכי הסביבה. תהליכי הלמידה הם מופשטים יותר ויותר. בגילים אלה כבר יש חשיבות להישגים הלימודיים עצמם, נוסף על תהליכי הלימוד האמנותיים והיצירתיים. הפדגוגיה נשענת על לימוד אינטגרטיבי (שילוב של תחומים שונים סביב אותו נושא לימודי, ושילוב בין תהליכים אמנותיים, מעשיים ועיוניים) וכן לימוד באמצעות פרויקטים ועבודות חקה. כמו כן בגיל זה ניתן מקום לשיתוף התלמידים בתהליכי הלימוד, ליוזמה שלהם וללימוד עצמאי ובוגר יותר ויותר.

2.2 עקרונות בית-ספר וולדורף

2.2.2 אמנות היא דרך הוראה מרכזית בכל תחומי הידע. בין השאר מדובר על אוריתמיה, שהיא שילוב של תנועה, דיבור ומוסיקה, ציור הנעשה בצבעי מים, תוך דגש על צבעוניות והתמזגות הצבעים, מוסיקה הנלמדת מהגן ודרך כל כיתות בית-הספר באופנים המשלבים שירה, נגינה בכלים ותנועה, ולמידת סימטריה וחוש לצורה, הנעשית באמצעות רישום ותנועה. לימוד האותיות נלמד דרך ציור, רישום, תנועה ופיסול. בבית-הספר העל-יסודי עוסקים בעיקר באמנויות הקלאסיות: שירה ומוסיקה, ציור, רישום ופיסול, דרמה וכדומה. תהליכי אמנות אלה מגיעים לשיא מסוים בפרויקטים משותפים, בהשתתפות הכיתה כולה, בתחומים מגוונים, כגון הצגות משותפות, מחזמר, מיצגים בנושאים שונים ועוד. במקביל, האמנות משולבת גם בתחומי הלימוד העיוני, כך שנושאים רבים נלמדים בשילוב עם אמנויות (לדוגמה, לימוד ספרות עם ציור, אנטומיה עם פיסול, היסטוריה עם רישום וכיו"ב).

2.2.3 מלאכות היד, עבודה בסדנאות ופרויקטים - טיפוח מלאכות יד ועבודת הכפיים חשובים ומשמעותיים כדי שהתלמידים יחוו בגופם ובשריריהם את המדיום הנלמד, ורק לאחר מכן הוא יהפוך למושג, לעיקרון ולחוק. אלה כוללים סריגה, רקמה, טווייה, עיצוב, פרויקטים רב-תחומיים של בנייה, חקלאות וגינון.

2.2.3 שלמותיות (הוליסטיות) - עיקרון זה נובע מהשאלה הפדגוגית הבסיסית, שהיא: איך לעורר, לפתח ולתרגל את המגוון הרחב ביותר של האיכויות השונות שבאות לידי ביטוי באדם המתפתח. לפיכך הלמידה נעשית

חינוך וולדורף נוסד בתחילת המאה ה-19 על-ידי רודולף שטיינר (1861-1925). מוסדות חינוך ברוח זו החלו לקום בישראל לפני כ-30 שנה, ומונים כיום יותר מ-20 בתי-ספר יסודיים וארבעה בתי ספר תיכוניים. כמו כן הוקמו מסלולים להכשרת מורים וגננות, המעניקים תואר ראשון בחינוך ותעודת הוראה ייעודית לבתי-ספר וולדורף. בית-ספר וולדורף פתוח לכל ילד וילדה שרוצים לבוא בשעריו ולכל משפחה המעוניינת בכך.

2.1 הגישה ההתפתחותית

2.1.1 הילדות נתפסת כתקופה של צמיחה פנימית ושל לידה הדרגתית של כישורים, איכויות והבנות. השלב מהלידה ועד גיל הבשלות לבית-הספר (שש וחצי) נתפס כשלב גופני, הכולל טיפוח החושים, התנועה, שיווי המשקל ויכולות החיקוי הגופני. הפעילות החינוכית מתבצעת באמצעות משחק, שיר, אמנויות שונות, משחקי יצירה וחיקוי. המרחב הפיזי בגן (עיצוב, חומרים, צבעים ומשחקים) כולל חומרים רכים, שיש להם קשר ישיר לטבע, קווים עגולים, גוונים פסטליים (לרוב בכיוון האדום-ורוד), בדים, עץ, שטיחים וכד'. אין שימוש במחשב ובטלוויזיה - מתוך תפיסה שאלה גורמים לפסיביות ומדכאים את הפעילות הפנימית והחיצונית של הילד. בגן סדר היום קבוע והעבודה הפדגוגית מבוססת על חיקוי. מכאן, שאין לימוד שכלתני ואין הקניית ידע עיוני וידע המיועד להכנה לבית-הספר. הספרים משמשים רק להקראה על-ידי הגננות, בעקבות התפיסה כי המפגש עם ספרות ישירה בתיווך מבוגר הוא חשוב ומשמעותי.

2.1.2 שלב בית-הספר היסודי ועד גיל ההתבגרות - בין השנים שש עד ארבע-עשרה הילד בונה את עולם הרגש והחוויה, דהיינו את עולמו הפנימי. החשיבה והמודעות העצמית מתפתחות זו לצד זו ומתעצבות מתוך ובקשר עם ההתפתחות הרגשית-חוויתית של הילד. בכיתות א'-ח' הדגש הוא על עולם הרגש והחוויה. בכיתות א' עד ה' אין משמעות רבה להישגים הנמדדים של התלמיד בכל התחומים. הדגש מושם על החוויה האמנותית בשעת השיעור, על הפנמה מלאת חיים ופעילות של תחומי הלימוד, על הפעלה חווייתית ככל האפשר של מירב צדדיו הגופניים והנפשיים של כל ילד ועל קשר חם ואוהב בין הילד ומחנכיו. הסביבה הלימודית כוללת מבנים בעלי

במגוון רחב של תחומי עשייה, הפונה אל כל החושים ואינה רק קוגניטיבית.

2.3 סוגיות מערכתיות

2.3.1 יש מחויבות לתכנית הליבה של משרד החינוך. אופן העברת הידע, מתודות ההוראה ומשך זמן הלימוד נעשה במתודות של חינוך וולדורף וללא היעזרות בספרי לימוד. תכנים מסוימים נלמדים בקצב שונה, לעתים מהר יותר ולעתים לאט יותר, בהתאם לפסיכולוגיה ההתפתחותית שעומדת בבסיסה של דרך חינוכית זו.

2.3.2 המורים בבית הספר יידרשו לעמוד בתנאי ההכשרה וההסמכה על פי האמור בנוהלי המשרד, כפי שמתפרסמים מזמן לזמן. בחירת המורים תיעשה בהתאמה לרוח בית הספר ולמאפייני בית הספר האנתרופוסופי, והפיקוח יוודא שהם עומדים בנהלים ובתנאים הנדרשים ע"י משרד החינוך.

2.3.3 מינוי מנהל לבית הספר ייעשה על פי האמור בחוזרי המנכ"ל, עפ"י כללי המשרד ולפי תנאי ההכשרה הנדרשים. זאת בהתאם לחוזר מנכ"ל תשע"ו/7 א (כ"ח באדר א' התשע"ו, 8 במרץ 2016) - "נוהל מינוי מנהלים וסגני מנהלים במוסדות חינוך רשמיים", וכפי שיתעדכן מזמן לזמן ובכלל זה סעיף 1 בפרק הכישורים הרצויים, אשר עוסק בהכרת המאפיינים הייחודיים של בית הספר.

2.3.4 הכשרת הצוות המנהל/ת ועובדי ההוראה בבית הספר מחויבים להשתלם במודל הפדגוגי הייחודי ובפיתוחו המתמיד באמצעות הכשרה מוסדית ו/או למידת עמיתים ו/או ישיבות פיתוח ו/או התייעצות עם מומחים מתחומים שונים, על מנת לרכוש ולשמר את היכולת להתאים לרוח בית הספר ולהמשיך להטמיע ולטפח אותה. במהלך שלוש השנים הראשונות לעבודתם המורים וההנהלה מחויבים לקבל הכשרה מלאה של חינוך וולדורף.

2.3.5 רישום תלמידים - הרישום ייעשה באמצעות הרשות המקומית. הרשות תנגיש את המידע ותבצע את הליכי הרישום כנדרש לפי נוהלי ועדת ייחודיים. נוהלי הקבלה אינם כוללים מיון תלמידים.

2.3.6 האחריות החינוכית של בית-ספר וולדורף היא של המנהל. שיטת הניהול היא שיתופית ומבוססת על כך שבמהותו גם המורה הוא מנהל. מכאן, שאחת לתקופה מורים ממלאים תפקידי ניהול למיניהם: פדגוגיה, אדמיניסטרציה, קשר עם הורים וכד'.

2.3.7 הערכה - מרבית ההערכה נעשית בכלים של

הערכה חלופית איכותנית ולא כמותית. נעשה ניסיון להתאים כלי הערכה לגיל, לכיתה מסוימת, לקבוצת ילדים ואף לילד עצמו, כגון שיחה, הערכה מילולית במחברת התקופה, הצגות או פרזנטציות של עבודה קבוצתית ותעודות אמצע עם דגש התפתחותי. חלק חשוב מתהליכי ההערכה הוא העדר מבחנים וציונים מספריים וכמותיים בכיתות א' עד ו', בכל תחומי הלימוד, ושימוש מובחן וסלקטיבי בכלים אלה גם בהמשך. עם זאת, בתי-ספר וולדורף משתתפים במבחני המיצ"ב החיצוניים של משרד החינוך.

2.3.7 מעמד ארגון הגג - משרד החינוך אינו מייחס כל מעמד לארגון גג שמאוגדים בו בתי-הספר.

2.3.8 צוות בית-הספר משתלם במסגרת השתלמויות "אופק חדש".

3. תנאים ארגוניים להסדרת בתי-ספר אנתרופוסופיים

3.1 גבייה מהורים - תוסדר מול רפרנט תשלומי הורים ובהתאם לנוהלי המשרד.

3.2 אין בהסדרה זו משום מניעה של בית-ספר שאינו נכלל בפורום לפנות ולבקש הכרה בייחודיותו.

3.2 בתי-ספר וגנים ברוח זו יקומו אך ורק באישור ובהמלצה של הרשות המקומית ושל משרד החינוך.

3.4 בחינוך וולדורף יש חשיבות לרצף החינוכי מתחילת התהליך החינוכי ועד תום שנות ההתחנכות, ואולם המבנה הארגוני ייקבע כדיאלוג עם הרשות המקומית או האזורית, תוך המלצה לחסוך במעברים במידת האפשר.

4. תנאים ודגשים פדגוגיים להסדרת בתי- ספר אנתרופוסופיים

4.1 לימודי ליבה נלמדים בתקופות לימוד מרוכזות

מדי בוקר, השעתיים וחצי הראשונות (שיעור ראשי) מיוחדות ללימודי ה"תקופה", כלומר ללימודי הליבה. מדי שלושה עד ארבעה שבועות מושם דגש על תחום אחר. השנה מחולקת ל-11 תקופות. כל תקופה נמשכת שלושה עד ארבעה שבועות, ובמקצועות עברית ומתמטיקה יש, בנוסף, שיעורי תרגיל שבועיים.

תקופה	תקופה	תקופה	תקופה	תקופה	תקופה
מקצוע	תנ"ך	ג"ג	שפה	מתמטיקה	מדעים
מספר תקופות בשנה	2	3	3	3	2

4.2 שעות העשרה במסגרת ייחודיות וולדורף

שיעורי מלאכה, אוריתמיה, מוסיקה ופרויקטים אמנותיים ומעשיים נלמדים בפיצולי כיתות.

4.4 ספרי לימוד

בבית-ספר וולדורף אין שימוש בספרי לימוד מקובלים. הידע נרכש באמצעות המורה בתהליכי לימוד פעלתניים, יצירתיים ואמנותיים. את ספר הלימוד יוצרים התלמידים עצמם במה שקרוי "מחברת התקופה". עם זאת, כל בית-ספר יבחן את ספרי הלימוד המאושרים על-ידי משרד החינוך וימליץ להורים בכתב לרכוש ספרי לימוד המומלצים על-ידו. ספריית בית-הספר תרכוש כותר אחד בכל מקצוע ותעמיד אותו לרשות כל דורש.

4.5 ליווי הכיתה על- ידי המחנך/כת

בבית-ספר וולדורף נהוג ללוות כיתה במשך זמן ארוך על-ידי מחנך/כת הכיתה. הדבר יתבצע במידת האפשר בהחלטת מנהל בית-הספר ובכפוף לצורכי המערכת ובהתאם לנוהלי משרד החינוך.

5. פדגוגיה מהותית של בתי-ספר דמוקרטיים

5.1 תיאור כללי: בית-ספר דמוקרטי מנהל אורח חיים דמוקרטי ופועל ארגונית במודל קבלת החלטות, המשתף את כל "קהילת בית-הספר" ו"חברי בית-הספר". "קהילת בית-הספר" משמעה: התלמידים בבית-הספר, המורים והורי התלמידים. "חברי בית-הספר" הם התלמידים והצוות החינוכי של בית-הספר. בית-ספר דמוקרטי פועל במודל של חלוקת סמכויות ואחריות על קבלת החלטות בין כמה רשויות, הפועלות במסגרת קהילת בית-הספר. בית-הספר הדמוקרטי פועל לאור העקרונות בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו ובמגילת העצמאות ובהתאם להוראות החלות על בית-הספר בחקיקת החינוך ובנוהלי משרד החינוך. הליך הלמידה ואורח החיים בבית-הספר הדמוקרטי של תלמיד בכל גיל ושל כלל ציבור התלמידים בבית-הספר מתרחש תוך התנסות בסביבת לימודים המונחית על-ידי ערכים דמוקרטיים של בחירה חופשית, חירות חשיבה, חירות דעה וביטוי, חופש בחירה, כבוד האדם ושוויון הזדמנויות בין קבוצות שונות בחברה. לפיכך העקרונות הפדגוגיים הם:

5.2 שותפות קהילת בית-הספר/חברי בית-הספר בניהול חיי בית-הספר: הסמכת גופים בעלי תחומי אחריות מוגדרים כנהוג במשטרים דמוקרטיים, המקיימים את עקרון שלטון החוק ופועלים במודל של שלוש רשויות.

5.3 המורים בבית הספר יידרשו לעמוד בתנאי ההכשרה וההסמכה על פי האמור בנוהלי המשרד, כפי שמתפרסמים מזמן לזמן. בחירת המורים תיעשה בהתאמה לרוח בית הספר ולמאפייני בית-הספר הדמוקרטי, והפיקוח יוודא שהם עומדים בנהלים ובתנאים הנדרשים ע"י משרד החינוך.

5.4 מינוי מנהל לבית הספר ייעשה על פי האמור בחוזרי המנכ"ל, עפ"י כללי המשרד ולפי תנאי ההכשרה הנדרשים. זאת בהתאם לחוזר מנכ"ל תשע"ו/7 א (כ"ח באדר א' התשע"ו, 8 במרץ 2016) - "נוהל מינוי מנהלים וסגני מנהלים במוסדות חינוך רשמיים", וכפי שיתעדכן מזמן לזמן ובכלל זה סעיף 1 בפרק הכישורים הרצויים, אשר עוסק בהכרת המאפיינים הייחודיים של בית-הספר.

5.5 הכשרת הצוות המנהל/ת ועובדי ההוראה בבית-הספר מחויבים להשתלם במודל הפדגוגי הייחודי ובפיתוחו המתמיד באמצעות הכשרה מוסדית ו/או למידת עמיתים ו/או ישיבות פיתוח ו/או התייעצות עם מומחים מתחומים שונים, על מנת לרכוש ולשמר את

6. תנאים ודגשים להכרה קבוצתית - כללי

- 6.1. בתי-הספר יבקשו הכרה ברמת המחוז ויאושרו להגיש בקשה לוועדה הארצית בהתאם להחלטת המחוז.
- 6.2. יוקם מנגנון בקרה לבתי-הספר שיזכרו כייחודיים, לבחינת התמונה החינוכית הבית-ספרית.
- 6.3. יוקם מנגנון הטמעה להטמעת תהליך ההסדרה ולבירור סוגיות שיעלו מעת לעת. הצוות ירכב מנציגי הרשות, נציגי המחוז, נציגי צוות הוועדה, נציגי הקבוצה ונציגי בית הספר. אחת לשנה תתכנס תת ועדה לדיון בהתקדמות תהליך ההסדרה.
- 6.4. מחויבות בית-הספר לעמידה בתמונה החינוכית שנקבעה על פי משרד החינוך - חלה חובת אחריות של המשרד כלפי התלמידים וחלה חובת אחריות של בתי-הספר לעמידה בתמונה החינוכית שנקבעה על פי משרד החינוך בהתאם לממוצע האשכול שאליו משתייך בית-הספר.
- 6.5. ועדת הייחודיים תכיר במודל פדגוגי קבוצתי בתנאים האלה:
- 6.6. יש נציגות מאוגדת לצורך הצגת עקרונות פדגוגיים העומדים בקנה אחד עם הוראות חוזרי מנכ"ל.
- 6.7. בית-ספר אחד פועל חמש שנים לפחות.
- 6.8. בתי-הספר נבחרים מבחינים ממלכתיים.
- 6.9. בבתי-הספר יש נציגות הורים כחוק.
- 6.10. על בית-הספר לאפשר התאגדות של מורים באיגודים מקצועיים.

7. מחווני בקרה ופיקוח

7.1 פרק לכידות חברתית

- נושאים אלה מציינים רמת לכידות/התבדלות של בית-הספר.
- 1 במידה מועטה מאוד ו-6 במידה רבה מאוד

היכולת להתאים לרוח בית-הספר ולהמשיך להטמיע ולטפח אותה.

- 5.6 רישום תלמידים - הרישום ייעשה באמצעות הרשות המקומית. הרשות תנגיש את המידע ותבצע את הליכי הרישום כנדרש לפי נוהלי ועדת ייחודיים. נוהלי הקבלה אינם כוללים מינון תלמידים.
- 5.7 על מנהל בית-הספר חלה האחריות לאשר את החלטות הגופים השונים בהתאם לחקיקת החינוך ולנוהלי משרד החינוך. לשם כך יתקיימו מנגנונים פנימיים בהתאם.
- 5.8 בית-הספר פועל באמצעות גופים שונים, שמשותפים בהם כל חברי בית-הספר/קהילת בית-הספר בקבלת ההחלטות ובביצוען. לכל אחד ואחת קול זהה ושווה בהצבעה בגופים הדמוקרטיים והאפשרות השווה לבחור ולהיבחר לכל אחד מהגופים הפועלים במסגרת בית-הספר הדמוקרטי ועל-פי חוקי/חוקת/תקנון.
- 5.10 הרשויות הפועלות בבית-הספר יפעלו בהגינות ובשקיפות.
- 5.11 הלמידה בבית-ספר דמוקרטי מתנהלת על-פי בחירה ובגמישות פדגוגית, תוך מתן מענה דיפרנציאלי ואפקטיבי לתהליכי למידה מגוונים במרחב, ותוך ניהול עצמי ומכוונת עצמית.
- 4.12 בית-הספר מעניק לתלמידים חופש בבחירת תחומי לימוד, בזמן, במרחב, בדרך, באופן ובקצב הלימוד, ובלבד שכל תלמיד יוכל ללמוד את מקצועות הליבה המוגדרים בחוזרי המנכ"ל הרלוונטיים.
- 5.13 על הצוות החינוכי של בית-הספר להיות מעודכן, לעבור הכשרות בתכניות משרד החינוך וכן להשתמש בספרי הלימוד המאושרים לצד תכניות לימוד בית-ספריות נוספות.
- 5.14 במסגרת הבחירה הניתנת לתלמיד תתאפשר למידה רב-גלית.
- 5.15 הערכה בבית-ספר דמוקרטי נעשית במגוון דרכים. בית-הספר הדמוקרטי ישתתף בבחינות המיצ"ב, יאפשר לתלמידיו לגשת לבחינות הבגרות וינהל מערכות הערכה ובקרה פנימיות תוך תיאום, דיאלוג, הסכמה והתאמה לרוח ולפדגוגיה של החינוך הדמוקרטי.

1	2	3	4	5	6	הנושא הנבדק
						מורי בית-הספר משתלמים באופן שוטף בתכנים השוטפים בהתאם לנוהלי הפיתוח המקצועי.
						מנהל בית-הספר שותף בפורום אזורי/רשותי עם שאר המנהלים.
						תלמידי בית-הספר משתתפים ב"תכנית הפגשה" עם תלמידים מבתי-הספר באזור.
						בסביבת הלמידה יש ציטוטים, סמלים וסממנים של התרבות הישראלית.
						תלמידי בית-הספר משתתפים במפעלים חינוכיים אזוריים ו/או ארציים, כגון מקהלה, תחרויות, טורנירים, כנסים, ימי שיא וכיו"ב.
						בוגרי בית-הספר משתלבים במערכות מגוונות (בתי-ספר, צבא, לימודים גבוהים וכד').
						ועד הורים פעיל ומשמעותי.
						רמת תקשוב בית-הספר, נגישות למאגרי מידע, זמן המיוחד למומנויות מחשב בהקשר של מאגרי מידע/כותרים מגוונים בספריית בית-הספר.
						הערות מילוליות:
						סה"כ לכיזות חברתית: _ _ _ _ _ מתוך _ _ _ _ _

7.2 פרק תקינות מנהלית: נושאים אלה מציינים תקינות/אי-תקינות מנהלית של בית-הספר.

1	2	3	4	5	6	הנושא הנבדק
						1. היעדרות מורים (תקינות דיווח, היקף סביר, מחליפים ראויים).
						2. היעדרות תלמידים (תקינות דיווח, היקף סביר, טיפול נאות בחריגים).
						3. רישיונות בית-הספר כנדרש.
						4. תשלומי הורים כנדרש.
						5. תהליכי קבלה מוסדרים ותקינים (הנגשת מידע, מיון, תיאום עם הרשות).
						6. קרבה משפחתית (מורים/תלמידים, אחים).
						7. היסעים (בטיחות, תורנית, מימון, התנהגות).
						8. דפי מידע להורים (שוטפים, רלוונטיים, החלטות מפורסמות בשקיפות).
						9. בבתי ספר בניהול עצמי - יש שני חשבונות בנק (ניהול עצמי והורים) בבעלות הרשות המקומית.
						10. בבתי ספר בניהול עצמי - מתבצעת הנהלת חשבונות סדורה בביה"ס, באמצעות אחת מתוכנות הנהלת החשבונות המאושרות על ידי משרד החינוך.
						11. בבתי ספר בניהול עצמי - בית הספר מציג ומאשר תכנית עבודה שנתית מקושרת משאבים בפני ועדה מלווה המורכבת מנציגי משרד החינוך (פיקוח), נציגי הרשות המקומית (מחלקת חינוך וגזברות) ונציגי הורים.
						הערות מילוליות:
						סה"כ תקינות מנהלית: _ _ _ _ _ מתוך _ _ _ _ _

7.3 פרק פדגוגיה והערכה: נושאים אלה מציינים דרגת הערכה וניהול בתחום הפדגוגיה.

1	2	3	4	5	6	הנושא הנבדק
						1. נתוני מיצ"ב - מקצועות.
						2. נתוני מיצ"ב - אקלים.
						3. מנגנוני הערכה מוסדרים.
						4. מועצת תלמידים פעילה ומשמעותית.
						5. מנגנוני ערעור על החלטות הנהלה פעילים ומשמעותיים.
						6. מעקב מנהל אחר טיפול מורים ויועצת בפניות תלמידים, הורים, פציעות, מחלות, צרכים מיוחדים.
						7. שעות קבלה/דרגת דלת פתוחה/תיאום פגישה עם מנהל.
						8. שיעורי בית-הספר מוסדרים, מדיניות מגובשת, מפורסמת ואחידה.
						10. מנגנוני תקשורת בין הורים למורים.
						הערות מילוליות:
						סה"כ פדגוגיה והערכה: _ _ _ _ _ מתוך _ _ _ _ _